„RADOMER-KIELCER LEBEN" № 31 (119) „Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem" דריטער יאהרגאנג פרייז 25 גראשן

ראדאמער-קעלצער לעבן

הייַנט 12 זייטען.

ראדאם פרייטאג י"ט מנחם אב תרפ"ו ◆◆ פאר'ן אנהאלט פון די אנאנסן איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך ◆◆ 30 go lipca 1926 roku

אונזער פריינד
זינדעל נארימבערסקי צו דער
חאכצייט פון זיין טאכטער אסתר'ל
מיט מיסטער הירשענהארען
וואונשען מיר א הערצליכען מזל
טוב מיט פיל נחת. דעם יונגען פארל
וויאונשען מיר א גליקליכע צוקונפט
אין יענער זייט ים, אין אמעריקא,
דא, וואו זיי וועלען אויפציען זייער
היים און פאמיליען בעזעצט.

משה רובינשטיין
עט פאמיליע (לובלינער 30

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער
קוזין חיים משה קיילער עט פרוי צו דער
חאכצייט פון זייער טאכטער פר"ל צעליע
מיט ה' יוסף קארמאן. דעם יונגען פאר א
גליקליכע צוקונפט און אייביגע צופרידענהייט.

אברהם קיילער עט פרוי און קינדער.

Z intencji zaręczyn naszej kochanej przyjaciółki p. **Edzi Wajsfusówny** z p. **Józefem Zejgfingerem** życzymy im wiele szczęścia i wiecznego zadowolenia, aby gwiazda zgody świeciła im wiecznie.

Lida Flamenbaumówna i brat.

אונזער קוזין און פריינד
יצחק יוסף צייגפינגער צו זיין
פערלאבונג מיט פר"ל
עדזשע ווייספוס ווינשען פיל
גליק און צופרידענהייט
פאמיליע **ליפשיץ**
און **לאה'לע צוקער.**

בברכת מזל טוב חמה וכל טוב אנו
מברכים את חברינו, ה"ה **דניאל זאב**
שיליט ומאיר זילברברג לרגלי
ארושי בניהם.
כתפללי בית המדרש
ד„לינת הצדק" בקילץ.

א הערצליכען מזל-טוב

און פיל גליק און צופרידענהייט שיקען מיר איבער אונזער
ליבען זוהן און ברודער **יצחק יוסף** צו זיין פערלאבונג
מיט פר"ל **אסתר'ל ווייספוס** (ראדאם).

מוטער, שוועסטער, ברודער **צייגפינגער**

Edzia Wajsfusówna **Izaak Zeigfinger**
Radom Metz

V e r l o b t

24 Juli 1926 r.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבע טאכטער
עדזשע ווייספוס מיט ה' יצחק צייגפינגער ווינשען מיר
א הערצליכען מזל-טוב. זייער זיווג-בונד זאל געשלאסען זיין
אין א מאמענט פון גליק און צופרידענהייט.

מוטער, שוועסטערן און ברודערן **ווייספוס**

Z intencji zaręczyn ciotki mojej i przyjaciółki siostry p. **Edzi Wajsfusówny** z p. **Józefem Zejgfingerem** życzymy aby wspólna harmonja dozgodnie towarzyszyła im na obczyźnie

Marja Wajsfusówna,
Sala Litwakówna.

Z intencji zaręczyn mojej kochanej przyjaciółki p. **Edzi Wajsfusówny** z p. **Józefem Zejgfingerem** życzę by droga ich życia promieniała miłością i szczęściem.

Sala Frydmanówna.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען קוזין
יצחק יוסף צייגפינגער מיט ה-טע
עדזשע ווייספוס, ווינשען מיר, אז ליבע,
גליק און צופרידענהייט זאלען זיין אייערע
אייביגע בעגלייטער.

ראדאם. **לאה, פנחס ווייסבארד און זוהן**

Z intencji zaręczyn naszego kolegi p. **Izaaka Zeigfingera** z p. **Edzią Wajsfusówną**, życzymy im wiecznej harmonji i szczęścia na ich nowej drodze życia.

Luxenburg. **Jerzy Tenenbaum,**
Abram Mandelman.

צו דער פערלאבונג פון מיין פריינד
יצחק יוסף צייגפינגער מיט פר"ל
עדזשע ווייספוס, ווינש איך זיי א בליהענדע
צוקונפט, זייער נייער לעבענס-וועג זאל מיט
בלומען בעצירט זיין.

ראדאם. **עקיבה העלפאנד.**

:—:—: **א הערצליכען מזל טוב** :—:—:
שיקען מיר איבער אונזער פריינד
יצחק יוסף צייגפינגער צו זיין פערלאבונג
מיט פר"ל **עדזשע ווייספוס.** זייט גליקליך
אויף אייער נייעם לעבענס-וועג.

משה שמחה ווייכמאן
ראדאם. עט פרוי און קינדער.

Naszemu kuzynowi **J. Kormanowi** z intencji Jego zaślubin z p. **Celą Kajlerówną** życzymy wiele szczęścia i zadowolenia.

Fela Rutman z narzeczonym

Z intencji zaręczyn p. **Edzi Wajsfusówny** (Radom) z p. **Izaakiem Zeigfingerem** (Metz) życzymy długiego pożycia, by droga ich przyszłości wyścielona była kwiatami

H. Frydmanówna Radom
z narzeczonym
D. Tenenbamem Luxenburg.

צום פערלאבונג פון אונזער ליבען חבר

יצחק יוסף צייגפינגער

מיט פר"ל עדזשע ווייספוס (ראדאם),

ווינשען אלע אנוועזענדע אויפ'ן באל אין מעטץ א גליקליכע צוקונפט און א הארמאניש צוזאמענלעבען.

פישעל ציקער, ל. און דאווידמאן און פרוי, פאולא און הינדע דאווידמאן
יאק באייטש און פרוי, סאלניק און פרוי, זשארוש פון גונא קעניג
יוסף צייגפינגער ח פילץ, י. אלעקסאנדראוויטש, שמולאוויטש,
שמולעוויטש חיה, גרצמאן, זאקס, מארקאוויטש, קוכוש, פעדערמאן,
לאנגנער, קאוויצקי, מלך רייכענבערג ז. צייגפינגער און פרוי,
י. פ. ראזענצווייג און פרוי, מ. ראזענצווייג, ש. גרינבערג,
לעאן סקארסאבאלסקי, ראפאפארט, ח. וואלף, י. טעלנער, קאפלאן.

מעטץ, 24 יולי 1926.

Skład Węgla i Mater. Opał.
„WĘGLOPOL"
w KIELCACH, Karczowska № 9, telefon 5
poleca WĘGIEL z głębokich kopalń z dostawą po cenach konkurencyjnych i na dogodnych warunkach.
Zamówienia przyjmuje też telefon № 5.
Punktualne wykonywanie zamówień.

אין הייַנטיגען נומער

הויבען מיר אן צו דרוקען א נאוועלע פון דעם דא נישט לאנג
טראגיש אומגעקומענעם בעריהמטען יודיש רוסישען שרייבער

אנדריי סאבאל א. נ. „לך לך"

אין דער איבערזעצונג פון **ש. בענעט.**

מעשים אָדער רעזיגנאַציע!

(צו דער אויפמערקזאַמקייט פון דער געזעלש. „עזרה“).

דאָס אַרטיקעל האָבען מיר דערהאַלטען פון א פערזאָהן, וואָס שטעהט זעהר נאָהנט צו דער געזעל. „עזרה“ און איז גוט באַקאַנט מיט אַלע דאָרטיגע פערהעלטניסען. מיר דריקען דאָס דאָזיגע אַרטיקעל אויס׳ן יסוד פון פרייע דיסקוסיע.

רעד.

אין איינעם פון די פריהערדיגע נומערן פון „ראַדאָמער-קעלצער לעבען“, איז בעריהרט געוואָרען די פראַגע, וועגען גרינדען א אַמבולאַטאָריום אין אונזער שטאָדט. דער מחבר פון אַרטיקעל ה׳ ב. צווייג, האָט אויספיהרליך אַרומגערעדט די בעדייטונג פון אזא אינסטיטוציע און צום סוף ארויסגעזאָגט זיין מיינונג, אז ביז דער גרינדונג פון א אַמבולאַטאָריום — צוליב דעם, וואָס איז פערבונדען מיט פיעל צייט און אָנשטרענגונגען — זאָל דערווייל די טעטיגקייט פון „לינת-הצדק“ ביי „עזרה“ אויסגעברייטערט ווערען אויף אנ׳אופן, וואָס צום „לינת הצדק“ זאָל צוקאָאָפּטירט ווערען א געזונדהייטס קאָמיסיע, וועמענס צוזאַמענשטעל זאָל בעשטעהן פון נייע אָנגעזעהענע בירגער פון שטאָדט, וועלכע זאָלען מיט זייער איינפלוסרייכקייט ארויסרופען א געהעריגען אינטערעס און פערשטענדניש פאַר אזאַ אינסטיטוציע, וואָס די אויפגאַבע איהרע איז, אומזיסט צו ערטיילען מעדיצינישע הילף פאַר אָרימע, אָדער אונפערמעגליכע קראַנקע.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן דערמאַנטען אַרטיקעל געפין איך פאַר א חוב צו נעמען א וואָרט אין דער פראַגע און ערקלערען דאָס, וואָס איז נויטיג פאַר דער עפענטליכקייט צו וויסען.

ווי בעוואוסט, איז שוין מיט א לענגערע צייט צוריק, גערעדט געוואָרען, וועגען דעם, אז ביי „עזרה“ זאָל געגרינדעט ווערען א אַמבולאַטאָריום. מ׳האָט זאָגאר שוין דאַמאָלס אונטערגענומען שריט וועגען דעם. אין דער דאַמאָלדיגער צייטונגס-כראָניק איז געווען א נאָטיץ, כמעט, מיט אַנ׳אַנגעוויזענעם טערמין, ווען דער אַמבולאַטאָריום הויבט אָן זיין טעטיגקייט, צוגלייך האָט זיך אויך בעוויזען אין דער צייטונג א דאַנק פאַר א היגען פאַבריקס-אייגענטימער, פאַר געשאָנקענע פאַרמאַנס-מכשירים צו דעם צוועק. אויך אין פּריוואַטע געשפרעכען מיט די בני פון דאָרטען, האָט מען איבערגעגעבען, אז אַלץ איז שוין פיקס און פאַרטיג, אָבער העכער א האַלב יאָהר, איז שוין אַדורך און אין קול ואין עונה. ס׳איז אַדורך פון יענער צייט אָן, א שווערע פאַר חדשים, פאַר די אָרימע און מיטעלע קלאַסען פון די היגע יודישע בעפעלקערונג, וועמענס געזונד-צושטאַנד עס איז ממש בעדראָהט געוואָרען, פון די לעצטע עפידעמישע קראַנקהייטען, וועלכע האָבען פאַרורזאַכט א סך קרבנות.

אין שטאָדט הערט מען, אז ביי „עזרה“ עקזיסטירט א „לינת הצדק“, אָבער צי עקזיסטירט ווירקליך דער „לינת-הצדק“ זיינע אויפגאַבען, אָט דאָס איז א גרויסע פראַגע.

מיט א געוויסע צייט צוריק, זענען אויסגעוועהלט געוואָרען פערוואַלטונגס-מיטגלידער פון דער דאָזיגער געזעלשאַפט און זעלבסטפערשטענדליך, אז די מיטגלידער האָבען אויף זיך גענומען די מאַנדאַטען, כדי פאַרטצוזעצען דעם פונקט פון סטאַטוט, וועלכע לויטעט אויפ׳ן ערשטען פּלאַץ, אז „די געזעלש. האָט די אויפגאַבע צו העלפען אָרימע און קראַנקע“, נאָר אויף דעם בעדינג, זענען די דאָזיגע הערן אויסגעוועהלט געוואָרען, דער דאָזיגער פונקט דאַרף זיין פאַר זיי א הייליגקייט, ווייל אויב זיי היטען דאָס נישט אָב, דאַן טאָרען זיי נישט קיין איין מינוט דאָרטען פערבלייבען, ווייל אין אזאַ פאַל, ווערט די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט געווענדעט נאָר אויף די, וועלכע האָבען אויף זיך גענומען צו לינדערען די נויט פון די קראַנקע און מען פערלאָזט זיך אויף זיי, אַז זיי וועלען זייערע התחייבות׳ן ערפילען. אויף אָט די פערוואַלטונגס-מיטגלידער פאַלט די גאַנצע אחריות, ווייל נישט בלויז אין די כיבודים האַנדעלט זיך דאָ, דאָ איז א פראַגע פון מענשליכע לעבענס.

דאָס איינציגע אָרט אויף דלוגאַ 11, וואָס ברויכט אויפשטעהן אויפ׳ן געביט פון לינדערען די ביטערע לאַגע פון דעם דערדריקטען טייל בעפעלקערונג קאָן גאָרנישט פערשרייבען אויף זיין „קרעדיט“... קיין איין שטאַנדהאַפטיגע זאַך, א דבר נצח, האָט זי נישט בעשאַפען; א טויט-שטילקייט הערשט דאָרט שטענדיג, קיין גרויסע אינציאַטיוו, מעשים, אָבער גאַנץ קליינע. ס׳איז דאָ א אָנפיהרענדער לייטונג, אָבער זי בעשטעהט פון מענשען, א פאַסיווע, נישט רירעוודיגע. דאָס לעצטע איז צום בעדויערען, טאַקי אָט די האָבען געברויכט אָבטרעטען דעם פּלאַץ פאַר אַנדערע. הגם נאָך מעהר בעדויערענדער איז, אַז אפילו ביי א פּאַסיווער וואַהל פון א פערוואַלטונג, איז אויך די בעציהונג פון דער עפענטליכקייט א גאַנץ קאַלטע, מ׳קומט נישט, מען פעראינטערעסירט זיך נישט, און ס׳בלייבט ווייטער אויף דעם זעלבען טויטען פונקט, יעדאָך איז דאָס אַלץ קיין תירוץ נישט, אין אזאַ לעבענס-נויטווענדיגע אינסטיטוציע זיצט מען נישט מיט פעראַלעגטע הענד: אָדער מעשים, אָדער רעזיגנאַציע!

די אינסטיטוציע „עזרה“ מיט אַלע איהרע אָבטהיילונגען געפינען זיך כמעט ווי אין א פּאַראַליזירענדען צושטאַנד. ס׳איז ממש א סקאַנדאַל די יעצטיגע שטילשווייגענדיגע לאַגע, שוין א חודש צייט, ווי די מעדיצינישע הילף פון „לינת הצדק“ איז שוין אָבגעשטעלט געוואָרען, מען גיט נישט ארויס קיין קוויטלעך צו דאָקטוירים, פון רפואות, איז אוודאי קיין רייד נישטאָ, אַלץ איז ווי אָבגעשטאָרבען. אינערליכע צאַנקערייען — געוויס נישט צוליב דער טאַמער טעטיגקייט, מעהר צוליעב נוי-

אַנדריי סאָבאָל.

לך לך.

(נאָוועלע).

יודיש: ש. בענעט.

1.

קיינער האָט נישט געקאַנט זיין אייגענטליכען נאָמען; מען האָט אויך נישט געוואוסט, וואו און ווען ער איז געבוירען געוואָרען און וואָס ער האָט געטוהן אין רוסלאַנד, איידער ער איז ארויסגעפאָהרען קיין אויסלאַנד. אין פּאַריז האָט ער זיך גערופען זשאַק באַלקאַן, אין דער שווייץ „הערר סאָרייסקי“, און דאָ אין איטאַליען האָט ער זיך מיר דערמאָנט אַלס אַלעקסאַנדער האָמעלסקי. אין איטאַליען טאַקי האָט ער געקויפט א וועגעלע מיט אַנ׳איזעל, כמעט בחנם האָט ער זיך איינגעקויפט א צובראָכענע קאַטאַרינקע, וואָס האָט געסקריפּעט, ווי עס קוויטשען טיילמאָהל צובייזערטע אַלטע קעץ, ער האָט זי פערפעסטיגט אויפ׳ן וועגעלע, דעם אייזעל האָט ער בעהאַנגען מיט א שפּינוועבענע קלייד פון פאַרביגע בענדלעך, און אזוי האָט ער בעזוכט דעם גאַנצען האַלב-אינזעל. דעם אייזעל האָט ער גערופען „חבר מיכאל“.

מיר האָבען זיך געטראָפען אין א קליין דערפעל ביים ים, וואו איך האָב צייטווייליג פערבראַכט, אין דער נאָהנט פון א גרויסער פּאָרט-שטאָדט. ער האָט זיך אָבגעגעבען אויף דרום. איך האָב אים באַלד דערקענט, הגם אין פּאַריז האָט ער געטראָגען א באָרד, און דאָ איז ער געווען ראַזירט און קאַריקאַטוראַל ענליך צו א ליטווישען גלח — הויך, דאַר, לאַנגפיסיג, ער האָט געטראָגען א הוט מיט א גרויסען ראַנד, א העל-געלע זיידענע בלוזע, און דעם האַלז האָט בעצייגט א העל בלויע שמאַטע, וואָס נישט א טיכעל, נישט א קראַוואַט איז עס געווען.

נישט גערן האָט ער זיך פערהאַלטען, ווי פערנאַכלעסיגט האָט ער מיר דערלאַנגט די האַנד און געזאָגט: — א, דאָס זייט איהר! — דערנאָך האָט ער אָנגעכאַפּט דעם אייזעל ביי די אויערן — חבר מיכאל, מיר קעהרען זיך צוריק:

ער האָט ביי מיר איבערגענעכטיגט: ביים אָווענד-ברויט האָט ער פיעל געטרונקען, אָבער געקאַרגט מיט ווערטער, מיט אָנשטרענגונג האָט ער צוזאַמענגעקלעבט זאַטצען, שווערע, נישט געשליפענע:

— דאָ איז גוט... מען קען זיך נישט קשה׳דיג אָברוהען.. מען זאָגט, אז יודען קענען נישט טרינקען. א נאַרישקייט, א ליגען, גלויבט נישט! אייער געזונד! די פראַנצויזישע ווינען זענען שמאַקפולער, די איטאַליענישע ערגער, און די פרויען פּיקאַנטער.. צו האָבען א פראַנצויזישען וויין-קעלער, חתונה-האָבען מיט א איטאַליענערין — איז גאָר נישט שלעכט. און די אַנטראַקטען — געפּעקלטע פיש. אייער געזונד!..

ס׳איז געוואָרען פינסטערער און א פאַנטאַסטיש העל בלויער קראַיואַס, וואָס האָט מיט די עקען געפּאַטשט אויפ׳ן ווינד, איז ביסלעכווייז אַריינגעפאַלען אין בין-השמשות; ס׳האָבען אויסגעשיינט

טיגע זאכען—האט אלץ צעפיהרט. נישטא קיין פאקטישער פערוואלטער, ס'לאזט זיך הערען, אז ט'איז נישט דא צו וועמען זיך צו ווענדען אפילו א רעצעפט אונטערצושרייבען. דאס אלץ איז אין א מאמענט, ווען פערשידענע קרענק גראסירען אונבארחמנות'דיג ארום וועלכע ביי בלויז ווארטען, ביז מ'קאן בעקומען דאס נויטיגע געלד אויף דער מעדיצין, שטעלט אין קאהן דער קראנקענ'ס-לעבען.

שוין באלד נאכ'ן זומער און די צאנקערייען איבער זייטיגע זאכען האבען פעראורזאכט צו בלייבען גלייכגילטיג צו די שמאכטענדע לונגען און טובערקולאזע קראנקע אין די בוידעמס, א'ער קעלער-שטיבען, צו וועלכע עס דערגרייכט נישט קיין שום זון-שטראהל אויסער פייכקייט און דושנעקייט, ס'איז א הימעל-שרייענדיגע עוולה צו אזא גלייכגילטיגקייט, ס'נעמט אויס אז א געזעלשאפטליכען סקאנדאל פאר די ליידען פון הינדערטער אומגליקליכע, וועלכע האבען די גאנצע האפנונג געלייגט אויף די כלל-טוער. אויך מיט אהעקטיקען אויף קוראציע קיין בוסק, איז אויך נישט פויגעלדיג. מ'וועט אפשר וועלען פערענטפערען, ס'איז נישט דא די פינאנסיעלע מיטלען, אבער עס פרעגט זיך די געעהרטע הערען: צי א סך מאל האבען מיר אייך געזעהן, אז איהר זאלט קומען אקטיוו מאהנען ביי די היגע אידישע בירגער, אז זיי זאלען אייך געבען, דאס וואס איז נויטיג צו ערהאלטען א הילפס-אינסטיטוציע? אין שטוב אריין ברענגט מען קיינמאל נישט, ס'ברויכט נישט זיין בלויז דאס אייער ראלע צו פערטיילען דאס וואס איהר האט; יא! דאס איז אויך נויטיג, אבער וויכטיגער איז צו פערשאפען פריהער די מיטלען. איהר האט דאס נישט געטוהן און מיט פערביטערונג קאנען מיר האבען צו אייך די טענה, נישט אויסשליסענדיג קיין איינעם, וועלכער איז נור אין דער פערוואלטונג פערטרעטען: צי האט איהר אייער פליכט ערפילט? ווען איהר זענט נישט פעהיג, פאר וואס זשע טרעט איהר נישט אב אייער פלאץ פאר בעסערע און שעפערישערע כחות? יעדע מינוט איז א פראגע פון לעבענ'ס און דאס זעלבע קאן זיין געווענדעט אין אנדערע הילפס-פראגען — נישט פונקט ביי מעדעצינישע, וועלכע ברויכען דורך אייך ווערען ערלעדיגט. אונזער פראגע איז א קאנסעקווענטע און מיר ווילען פון אייך דעם ענטשיידענעם ענטפער.

אלף.

די „בנות פוילען" אין ארץ-ישראל.

דער אנפאל אויפ'ן רעדאקטאר פון „הארץ"—די עמאליגע חלוצה און די היינטיגע פוילישע דאמע.

א בריעף פון תל-אביב.

די יודישע געזעלשאפט אין ארץ-ישראל איז נאך אלץ שטארק אויפגעבראכט איבערן אנפאל, וואס איז פארגעקומען אויפן רעדאקטאר פון „הארץ", ד"ר מ. גליקסמאן. נישט בלויז דער פאר, וואס עס איז אויסגעפיהרט געווארען א גוואלד-טהאט געגען איינעם פון די עהרליכסטע, שטילע, בעשיידענע עסקנים איז מען אויפגעבראכט, נאר ווייל דער פאקט שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט איינע פון די טרויעריגע ערשיינונגען, וואס די פערטע עליה האט מיט זיך געבראכט:

איינע פון די ליכטיגסטע געשטאלטען פון נייעם ישוב, איז אהן שום ספק געווען די חלוצה, די איידעלע יודישע טאכטער, וועלכע האט אוועקגעווארפען איהר היים, די שטאדט, אפט דאס רייכע לעבען, און האט זיך געלאזען קיין ארץ-ישראל ארבייטען, העלפען בויען מיט איהרע שוואכע כוחות דאס לאנד. רייזענדע האבען זי בעוואונדערט, דיכטער האבען זי בעזונגען, קינסטלער האבען זי געמאלט, געפרובט פעראייביגען אויפ'ן לייוואנד אדער אין שטיין. די געזעלשאפט פון דער נייער „יהודית", וועלכע קעמפט נישט מיט די שווערד, נאר מיט גראבאייזען אויף די גערטנער פון די קבוצות, מיט'ן האמער אויף די שאסעען. דאס בילד פון דער חלוצה האט זיך אונז פארגעשטעלט אין דער געשטאלט פון א צארטער, איידעלער, פיינער בת ישראל, וואס פערלאזט דעם קלאוויר, דעם טאנץ-זאל און געהט וואשען וועש, קאכען און באקען פאר די חברים אין דער קבוצה.

די פערטע עליה האט ארײנגעבראכט קיין ארץ-ישראל א נייע מין חלוצות. דאס זענען פרויען און טעכטער פון פוילען, וואס זייערע עלטערען אדער מענער, זענען אויף דער הייסער שעה, בשעת „גראבסקי'ס עגלה" האט ארומשפאצירט איבער די גאסען פון ווארשא און לאדז, געכאפט וואס עס איז נאר געווען מעגליך און גלאפען קיין ארץ-ישראל. דעמאלט, האט מען אין פוילען געהאט גאנץ פאלשע פארשטעלונגען וועגן לאנד. איינציגע, פון די וואס זענען געקומען פון אנהויב, האבען א שפעקוליר געטאן מיט מגרשים. האבען געכאפט עטליכע פונט; איינציגע פון די עלעגאנטע פרייליין האבען אויך געכאפט גוטע חתנים. און אזוי האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז ארץ ישראל איז א לאנד, וואו מיידלעך זענען גאר נישט בנמצא, און

די ליכטעלעך;

אין פארנאכטיגען נעבעל האט געזונקען דער ווייסער גלאקען — טורם פון סאנט-קראס. ס'איז געווען שטיל און נישט היימליך.

און אינדערפריה, ווען אונטער דער ברענענדיגער זון איז דער ים בעדעקט געווארען מיט פלעקען פון מילכיגער ווייסקייט – איז ער אוועקגעגאנגען, פונקט אזוי שטיל, ווי ער איז געקומען. דער אייזעל האט זיך פויל גערוקט פאראויס — עס האבען שעמערירט די פארביגע בענדלעך, דאס וועגעלע האט געסקריפעט, די רעדער האבען געראוישט; הערר האמעלסקי איז געגאנגען עטוואס הינטען, — ביז דאס אלעס איז פערשוואונדען געווארען דארט, וואו פון דער רויטער קירכע האבען זיך געקרייזט דריי וועגען: אויף דרום, אין די בערגער און צו דער פארם-שטאדט.

דערנאך האט די דינסט ביים אויפרוימען די שטוב, אין וועלכער עס האט געוואוינט דער גאסט, געפונען אונטער'ן בעט א קליין נאטיץ-ביכעל. איך האב עס בעהאלטען מיט דער האפנונג, אז אלעקסאנדער האמעלסקי וועט זיך אומקעהרען נאך זיין אבירה. עס זענען אבער פארביי, און דעם קליינעם, וואוילען אייזעל מיט די טרויעריגע, קלוגע אויגען, וועלכען איך ווייס נישט צוליעב וואס מען האט גערופען „חבר מיכאל", האט זיך נישט בעוויזען.

עס זענען שוין פערגעלבט געווארען די ווייגטרויב-גערטנער, דער ים איז געווארען פינסטערער — ס'איז געקומען דער מיעד-מאכענדער, נאסער הערבסט, דער לאנגווייליגער, ווי א צוגעפעסטנער גאסט.

דער ים ברויזט מרה שחורה'דיג, מרה שחורה'דיג.. פארן באלקאן הענגען אראב זיילען וואסער, ווי די וואסער-רעהרען בשעת א שטורם. אונטערן פענסטער ווערט נאס דאס גאנצע דערפעל, און נארנאכט, ווען ים, הימעל און ברעג גיסען זיך צוזאמען אין איין מאסע און טרונקען זיך אין פינסטערניש, און נור פון דעם ים-לאמטערן אין פארלאמוש פאלט אויף דאס קוים אנזעהבארע פלאמעלע — נעם איך דאס צעפלקטע נאטיץ-ביכעל, וואו אויפ'ן [illegible]-בלעטעל געפינט זיך דער העברעאישער זאץ „לך לך", הייב דיך אויף און געה — און די צאהל „1908—1914" און לייען: היתכן, איך בין א איינזאמער און זאל דען נישט דער, וואס איז שוין געגאנגען נישט פערצייהען מיר, אויך א איינזאמען?

II.

„אלעס איז איינפאך, ס'איז נישט פאראן קיין שרעקליכעס, קיין שום פערוויקעלטעס אויף דער וועלט, און אלעס געשעהט, ווי נישט ווילענדיג, צופעליג". וואס פאר אויסטערלישעס איז דען פאראן דערין, ווען דיין געליבטע פרוי וועט דיר זאגען: „געה אוועק, איך האב דיך שוין מעהר נישט ליעב" — דעמאלט עפענען מיר אויף די טהיר, מיר געהען אין אבגרונד, אויף שטענדיג אין פינסטערניש, ווייל עס גיבט נישט קיין צוריקקעהר, ווייל ט'איז נישט פאראן קיין אייביג-דויערנדע און איינציגע ליעבע. ווען אבער די געליבטע, וועמענס ליעב איז געווען דיין ליעב, וועמענס אויגען האבען אויסשליסליך צו דיר געהערט, ווארפט דיר אין פנים אריין „יור"! און ווענדעט זיך אב פון דיר מיט עקעל — דאן איז וואס? וואו איז דאמאלס דאס געפיהל: אלעס איז איינפאך? און ווי אזוי פערגעסען, מיט וואסערע ווערטער בערעכטיגען און מיט'ן כח פון וועלכער פערגעסענהייט זיך פייניגען.

אנטלויפען, אנטלויפען! אבער וואוהין און ווי אזוי אוועקגעהן פון דעם בעוואוסטזיין, אז ס'וועט שוין מעהר נישט צוריקקעהרען, ווי לעבט מען

מען פערצוקערט זיי ממש; אז מען קאָן דאָ לייכט פערדינען, ניט קיין פוילישע זלאָטעס, נאָר טאַקי די ריכטיגע עגיפּטישע פונטען.

אזוי ארום זענען אראָפּגעקומען אהער פיל עלעגאַנטע דאַמען אויפגעפוצטע אין פרייליינס פון פוילען, וועלכע זענען דארט געוועזען געוואוינט צום לייכטען לעבען, צום לוקסוס, צו זיידענע זאָקען און געשטיקטע וועש, די וואָס האָבען נישט געפרובט שטעלען א פוס אויף דער ערד, וואָס האט געוואוינט אין פיר שטובען, האָט געהאַלטען דינסטע, האָט נאָר געוואוסט פון פערוויילונגען, טעאטער און קאָנצערטען. דער מאַן, אָדער דער פאָטער איז געוואָרען פערשוואַרצט, איז געלאָפען, געהאָרעוועט, אָבער וועמען האָט דאָס געאַרט? פאַר איהר האָט געמוזט אַלץ זיין, זי האָט פון קיין זאך נישט געוואָלט וויסען.

און דאָ איז זי געקומען אין לאַנד, מוז לעבען אָהן דינסטען, נעמען פאַרליב איין שטוב מיט א קיך, אָדער גאָר אָהן א קיך, אַליין קאָכען אויף דער נאַפט מאַשינקע. די עלעגאַנטע פרייליינס האָבען קיין חתנים נישט געפונען, עס איז אומעדיג, עס איז לאַנגווייליג און מען זוכט, ווי צו פערברענגען די צייט און הבטלה מביאה לידי שעמום, אָדער צו נאָך עפּעס ערגערס...

אין ארץ-ישראל, איבערהויפּט אין תל-אביב, האָבען זיך דעריבער אין דער לעצטער צייט אָנגעהויבען בעווייזען ערשיינונגען, עס האָבען זיך אָנגעהויבען אבשפּילען סצענעס, וואָס מען איז געוועזען געוואוינט זיי צו זעהן אין פּאַריז און בערלין. עס האָט זיך אָנגעהויבען בעווייזען א „נאַכט-לעבען", פון וועלכע מען האָט פריהער נישט געוואוסט.

אָט אויף דער טרויעריגער, געפעהרליכער דערשיינונג, האָט געמאַכט אויפמערקזאם דער „הארץ" אין א קאָרעספּאָנדענץ פון תל-אביב, אין וועלכער עס איז אויך געוואָרען דערצעהלט איינינגע פיקאַנטע מעשיות, וואָס זענען געשעהן, אָדער וואָס דער עולם רעדט אין שטאָדט. עס האָבען זיך אָבער געפונען ריטערליכע יונגע-לייט, וועלכע האָבען זיך אָנגענומען פאַר'ן כבוד פון דער פוילישער פרוי, זענען בעפאַלען דעם רעדאַקטאָר פון „הארץ" ד"ר גליקסמאַן, און איהם געשלאָגען.

עס פערשטעהט זיך, אז אזא גוואַלד-טאט קען מען נישט פערשווייגען. עס האָבען זיך אָנגעהויבען פּראָטעסטען, וואַהרשיינליך וועט דער ועד-הלאומי אויך מוזען רעאַגירען, — און דאָ האָט זיך אויפגעוויקעלט בכלל די פראַגע, וועגען דער שטעלונג פון די פוילישע יודען אין ארץ ישראל.

דער פוילישער יוד פיהלט זיך אין לאַנד גאָר נישט פיינעלדיג. ער פילט זיך צוריקגעזעצט. אומעטום, אַלע אַמטען זענען פערנומען פון די רוסישע — ווי ער רופט זיי. עפּעס גיט מען איהם נישט געבען קיין קאָנצעסיעס; איהם דוכט זיך, אז מען בעציהט זיך צו איהם פיינדליך. עס האָט זיך שוין ווייזערום געשאַפען אַנ'„אגודת-עולי פוילין", וועלכע דאַרף שיצען די אינטערעסען פון די פוילישע יודען.

עס פערשטעהט זיך, אז דאָס איז א זעהר נישט קיין געוואונשענע ערשיינונג. עס איז נישט געוואונשען עס זאָל איבערגעטראָגען ווערען אויפ'ן נייעם ישוב דער אַלטער סיסטעם פון די „חלוקה-יודען", וועלכע זענען געווען געטיילט אויף פערשידענע כוללים: א אונגאַרישער, פוילישער, האָלענדישער א. אז. וו.

נאָכדעם, ווי מען האָט דיך געפּאַטשט, נאָכדעם, ווי דו ביזט געפאַלען צו דער ערד, ווי דו האָסט דערזעהען, אז איבער דיר איז נישטאָ קיין הימעל, נישטאָ קיין שטערן און נישטאָ קיין פריידע?

מען דאַרף כאָטש א ביסעל הערשען איבער זיך און אנטלויפען, אַנטלויפען.

פאָרזיכטיג האָב איך פערבויגען איהר האַנד:

— יאָ, איך בין א יוד, אָבער צי האָסטו פריהער וועגען דעם נישט געוואוסט?

דאָס האָב איך ארויסגעזאָגט רוהיג, פערדרויכענדיג א פּאַפּיראָס. איך האָב נישט לעב איבריגע זשעסטען.

אין צווענד האָט זי געקלאַפּט צו מיר און זיך געבעטען:

— לאָז מיך אריין, לאָז מיך אריין! הער אויס, דו האָסט מיך שלעכט פערשטאַנען, איך האָב דאָך נישט ווילענדיג... דו האָסט מיך דערנערווירט, ביזט געווען איינגעשפּאַרט, נו און איך האָב נישט געוואוסט, וואָס איך זאָג. דו הערסט, לאָז מיך אריין, דו פערשטעהסט דאָך אליין, אז נישט בכיון..—,

איך האָב אָבער פעסט צוגעהאַלטען די טהיר, דערנאָך האָב איך געהערט, ווי דאָס ווייב וויינט און האָב געקוקט, ווי די שניי-שטערנדלעך פאַלען אין ליכט פון לאַמטערן.

(פאָרטזעצונג קומט).

די טענות פון די פוילישע יודען האָבען אין אמת'ן נישט קיין שום יסוד. דער פאַקט, וואָס די אָנפיהרענדע פּערזאָנען פון נייעם ישוב זענען נישט קיין פוילישע יודען, נעהמט זיך פשוט דערפון, וואָס אין אַלע פריהערדיגע עליות זענען פוילישע יודען געווען זעהר ווייניג פערטראָטען. דערצו קומט נאָך דער פאַקט, וואָס פון פוילען קומען מענשען, וואָס בעזיצען נישט די נויטיגע קוואַליפיקאַציע אויף צו פערנעהמען אנ'אָנפיהרענדע שטעלע, עס זענען דאָס רוב מענשען אָהן אייראָפּעאישע בילדונג, אפילו העברעאיש קענען זיי אויך גאַנץ שוואַך. ממילא קענען זיי נישט פערנעמען קיין שטעלעס, זיי קענען נישט שפּילען קיין ראָל אין געזעלשאַפטליכען לעבען.

אָבער דער ברייטער עולם וויל דאָס נישט פערשטעהן, זיי זעהען אין דעם פאַקט א בייזע כונה אויסצושליסען דעם פוילישען יודען, און דאָס וועקט פערביטערונג. איצט ווען עס האָט זיך נאָך געמאַכט דער סקאַנדאַל מיט די „בנות-פוילען", איז די פערביטערונג נאָך מעהר געוואַקסען און די אויפרעגונג אין דער געזעלשאַפט איז גרויס.

א. כרמי.

דער היי־יאהריגער קור־סעזאָן אין קריניץ.

(איינדרוקען.)

הימעל און ערד און — קריניץ! עפּעס האָט זיך די ווייסעל היי־יאהר אָפּגעריסען און עולם האַלט אין איין לויפען קיין קריניץ. וואָס מיר דירה, ווען מיר פילעטען — עולם-גולם לויפט און א ווי ווי דאָס לויפען פון א מענגע איז פסיכאָלאָגיש אנשטעקענד — לויפט מען, א מין „ומי שראה אלו יוצאים ולא יצא (בתמיה)? און נישט אמת איז, אז מענשען ליעגען דאָ אין די גאַסען, אויף די בוידעמס --- מיט קריניץ געשעהט אויך דאָס נס, וואָס איז בייגעשטאַנען אונזערע עלטערן אין בית המקדש, אז מ'קען זאָגען: ולא אמר אדם לחבירו. צר לי המקום שאלין בקריניץ.

צי איז די רעפּוטאַציע פון קריניץ, אלס א הייל־אנשטאלט, בעגרינדעט? די תשובה לאָז איך איבער פאַר פאַכלייט, איינס קען איך יאָ בעהויפּטען, אז קריניץ איז ממיתת את המזון, אבער פאַר דאָס איז עס מרבה פריה ורביה. ס'איז ווירקליך רייצענד שעהן, די וועלט האַלט, אז די בעדער זענען זעהר ווירקזאַם און „אז די וועלט זאָגט, מוז מען גלויבען" — אזוי זאָגט טאַקי די וועלט — „אם קבלה היא נקבל".

ווער ס'האָט נישט געזעהען זיך אָנגעקאָפּט ביים פערקויפען די בילעטען איינמאָל אין דער וואָך (גם זו לטובה ביז דעם הייגטיגען חדש האָט מען געמוזט „זיך פעדפרן" א פאַר מאָל אין דער וואָך) לא'ראה אנאנעק מימיו אפילו די טורען (אנאנקעס), וועלכע מ'האָט איבערגעלעבט בימי המלחמה, קענען זיך נישט גלייכען צו זיי. איך בין געוועזען נייגיריג זיי צו זעהען, אָבוואָהל איך האָב עס געהאַט נישט נויטיג. א מערקווירדיגע זאַך: אזוי ווי די פּראָצענטען פון די קייגעסט אין קריניץ מאַכט אויס היי־יאָהר בערך 80% פון אחב"י, אזוי שטעהען אין די גאַנגען אויך נאָר איבערהויפּט יודען, און מ'זעהט נאָר א קריסט אויף א רבואה, אָדער א „פרייער" דאָס ערשטע מאָל, כדי שפּעטער שוין מעהר נישט צו שטעהן. זיי ווייסען דעם סוד פון וואַנדערשטעקען און זיי שלאָפען געשמאַק דאַמאָלס, ווען יודען ברעכען איבער זייערע זיסע חלומות און שטעהען אויף, ווי להבדיל אונזערע אבות אבותינו צו סליחות. כדי צו פערהאַפּען די רייהע. א באָקס, מ'האָט מיר אָנגעוויזען אויף צוויי יודענעס, אז זיי זענען געגאַנגען אין די רייהע אריין, כדי צו בעקומען בילעטען צומאָרגעס אין דער פריה, נאָך פאַר חצות - און א קלוגע ליטוואַטשקע בעמערקט: נאָך פריהער ווי צו סליחות.

וואָס איז די סיבה פון דעם — וועט איהר פרעגען. די תשובה איז: מעה־געסט איידער בעדער און וואָלכען מיר אין פוילען געהאַט א חוש צו אָרגאַניזאַציע, וואָלט אזא נישט געזונדטע ערשיינונג נישט געקאָנט פאָרקומען, אָבער ווי שטעהט דאָרט אין מחזור: בפולין מהפכין את הסדר... דער דירעקטאָר ה' נאַזאַטאָרסקי האָט מיר פערזיכערט, אז אין קונפטיגען יאָהר וועט שוין בעסער זיין, ווייל ס'הערען פערענדיגט נאָך נאָך 217 באָדע־צימער'ען צו די איצט פונקציאָנירענדע 96, און אפשר וועלען

פיליגער חפרען פעסער, חוץ מפילא די ענטשפאַנונג קוסטן!

חאָס אַנבעלאַנגט דעם צוזאַמענשטעל פון די קור-געסט—קען מען זאָגן, אַז דאָ זעהט מען אַ אמת'ען דור הפלגה, אַ בלבול לשונות, ווער סהוים אכטונג אויף אַזעלכע זאַכען, אדוואי אזא עק-לעראַנץ ביי אונז יודען און אין אונ-זער פיים געזאַגט. פאַרהאַן דאָ פיעל רבנים און רביים פון אלע עקען פוי-לען. איהר ווייסט שוין, אַז דאָ האָט געווײלט דער גערער רבי, אויך וויי-לען דאָ דער סאחאטשעווער, דער גראַ-דזשיסקער, ניט רעכענדיג די גרויסע צאהל פון גאַליציען, דאַרונטער דער בעוואוסטער קאַמאַרנער רבי. אונזער היימיש גייסטליכקייט איז רעפּרעזענ-טירט דאָ דורך דעם מורה הוראה ר' שמואל ווייטעלבוים. פון כלי קדש איז דאָ דער חזן יוסף לענדער, קאָמפּאָזי-טאָר פון בעליעבטען „אדון עולם“, והאחרון הכביד דער גרײַז-גרויער הרב פערלמוטער, שוין איינגעבויגען זיין שענע מאַפּאַל-פיגור אונטער די לאַסט פון עטרת תפארת שיבה מיט זיין איס-פּאָזאַנטע רבנישע באָרד, כדאי צו בע-מערקען, אַז הרב פערלמוטער געניסט דאָ גראָטיס קור און גרויסען כבוד פון די פאַליאַקען, באַדט זיך אין קור-הויז, וואו א צוטריט האָבען נאָר הויכ-געשטעלטע פּערזענליכקייטען.

אויסער געזעלשאַפטליכען און נאַציאָ-נאַלען געביט הערשט אין קריניץ א גלייכגילטיגקייט פון א יאַגודים-באָד. אַנפאַנגס האָב איך געהאַט פּאַראיבעל, שפּעטער האָב איך מיר איבערגעלעגט: אפשר איז טאַקי נויטיג דאָס ביסעל רוה, כדי צו שעפען פרישע ענערגיע כּחות צו א ווייטערע אַרבייט. אפילו דאָס דאַזיין פון אונזערען דעם. ד"ר שהאַן האָט נישט אריינגעבלאַזען קיין פרישען לעבענס-אָטעם אין די קור געסט, אויף וועלכע מ'קען זאָגען: מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה. אַז איך האָב דערויף אויפמערקזאַם געמאַכט דעם דאָ ווײלענדען ד"ר מאָרגענשטערען, גענעראל סעקרעטאַר פון „קרן-היסוד“, האָט ער בעמערקט, אַז די לופט אין קריניץ איז נישט מסוגל צו קיין ציוניסטישער אַרבייט. איך בין נישט מסכים מיט דעם גע-שעצטען חבר אין דער הינזיכט, והא ראיה די פריערדיגע זאַמלונג לטובת „תרבות“, אונטערנעמען דורך די מערב-גאַליצישע אָרגאַניזאַציע און אויסגעפיהרט דורך אונזערע קור-און שול-יוגענד מיט א גוטען ערפאָלג.

פ. מושקטבליטה.

קריניצא 22 יולי 1926.

גיט מיר אוועק מײַן מאַן!

(מאָנאָלאָג פון אַ ראַדאָמער כלל-טהוערס חיב).

— גוואלד, וואָס האָט מען זיך אויף מיר אַנגעזעצט, וואָס האָט מען צו מיר, וואָס איז מען אויף מיר אַנגעשפּאַנען? —פאַרוואָס איז דאָס דוקא מיר באַ-שערט צו האָבען א פערשטערט לע-בען?

— פאַר א כלל-טוער וועבען זיי איהם געמאַכט, פאַר אַ שטאָדט-מענש, וואו נאָר א קהל'שע אסיפה, איז גלייך צו מײַן מאַן: איז פאַרהאַן א ועד-הקהל, מאַכט מען דעם מאַן מיטגליד פאַר א פרנס, פאַרהאַן א מאַגיסטראַט, מאַכט מען איהם פאַר אַ ראַטסמאַן, איז דאָ א „עזרה“ שלעפּט מען איהם אין פערוו. סוחרים-פערײַן איז אין סוחרים-פערײַן, גריג-דעט זיך א „טאָז“ איז דער מאַן מײַנער און מיטען, סקאַטער איז דאָ א יודיש-פּאָלקלער שלעפּט מען איהם אריין אין דער פערוואַלטונג, היינט און זיין אייגענער פּאַרטיי, פאַראיין, אָדער אָרגאַניזאַציע איז ער דאָך אוראי, אַ גאַנצער מאָכער.

— וואו איז דער שכל אייערער? איך פרעג מעהר נישט, וואו זענען אייערע קעפּ? בהמות זענט איהר דאָך!

– איהר נעמט א מענשען און שיקט איהם אוועק אויף 20 יאַרידען. און אלץ צוליעב וואָס? כדי מיר צו פער-שטערען דאָס לעבען! איך ווייס דאָך פון קיין מאַן נישט! נישט איך און נישט די קינדער. איך געדענק שוין נישט דעם חודש, וואָס ער זאָל זיין אַנ'אָוועגד אין שטוב, דאָ איז א פער-זאַמלונג און דאָ איז אַ זיצונג, דאָ איז אַנ'אסיפה און דאָ איז א באַראַטונג — טאָר אַנ'עגונה האָט איהר מיך דאָך געמאַכט, — פאַר א לעבעדיגער עגונה!

— די שטוב מײַנע איז געוואָרען הפקר, — אַ מענש אַריין, אַ מענש אַרויס, — וויל איינער עפּעס סועל'ן אין דער קהלה, קומט ער פריהער רע-דען מיט מײַן מאַן! וויל מען א טובה אין מאַגיסטראַט—קומט מען דרעהען אַ קאָפּ מײַן מאַן! קען איינער נישט צאָה-לען אַ וועקסעל אין באַנק—קומט ער זיך אָפּזאָגען צו מײַן מאַן! האָט איי-נער אין שטוב ביי זיך אַ „פּאַרכעל“— קומט ער צו מײַן מאַן, ווייל ער איז דאָך שטענדיג אַ מאַכער אין „טאָז“!—ס'איז דאָך, זאָג איך אייך, משוגע צו ווערען!

היינט איצטער די שמשים מיט די וואָזשניס. — אַ שמש אַריין, אַ וואָזשני אַרויס. גלייך אין דערפּריה, ווי איך שטעה נאָר אויף, איך בעוויז נאָך נישט אויסצורייבען די אויגען, עס שטעהן שוין געבען מיר אַ שמש, אָדער אַ וואָזשני.

— וואָס איז? — אַ זיצונג אין באַנק. עס געהט אַרויס דער וואָזשני פון באַנק — געהט אַריין דער וואָזשני פון דער קהלה. אַרויס דער וואָזשני פון דער קהלה — קומט אַריין דער וואָזשני פון „טאָז“, נאָכ'ן וואָזשני פון „טאָז“ קומט דער וואָזשני פון מאַגיס-טראַט, אַז דער וואָזשני פון מאַגיס-טראַט געהט אַרויס, קומט אַריין דער וואָזשני פון „עזרה“. שפּעט ביי נאַכט, איך לעג זיך שוין שלאָפען — די שמשים פון שוהל און בית מדרש און די חוגים זענען דאָ — מ'קען דאָך שונאי ישראל טלאַצען!

פרעג איך ביי אייך, וואָס האָט מען זיך אַנגעזעצט אויף איין מענשען—ווייז איהר זאָגט, אַז ער קריכט אַליין נישט געפעטענערהייט? — אָבער שולדיג זענט איהר דאָך! — ווען איהר וואָלט איהם נישט אויסגעקליבען, וואָלט גאָר-נישט געווען, און איך וואָלט געהאַט אין שטוב אַ מאַן גלייך מיט אלע ווייבער.

וואָס, פרעג איך אייך, האָט איהר זיך דוקא צוגעטשעפּעט צו מײַן מאַן? איהר קענט דאָך איהם, דוכט זיך, דורך און דורך און איהר ווייסט דאָך ברוך-השם, וואָס פאַר אַ גרויסער אויס-פּהזער פאַרשיידענע נדבות ער איז. צי דען ווייסט איהר נישט, ווי שוואַך ער איז אין די היינטצייטיגע זאַכען? און גראָד איהם האָט זיך אייך געוואָלט צו שיקען אים אין אַלע קהל'שע חברות - ער, דער שלימזל מיינער, זאָל דאָס זיין צווישען די אָנפיהרער פון דער שטאָדט! - 'קעפּ! — וואו זענען אייערע קעפּ? —

— וואָס, איהר זענט איהם חושד, אַז אויב ער רופט זיך אומעטום — מסתמא מוז ער דערפון עפּעס האָ-בען?... — עס איז אַ ליגען, און צוויי-פּענס, ווען איך וואָלט אפילו געהאַט די גרעסטע גליקען בין איך זיי אויך מוחל — אַ מאַן וויל איך האָבען אין שטוב גלייך מיט אַלע ווייבער, — דעם מאַן מײַנעם זאָלט איהר בעפרייען. איהר הערט!

איך וועל אין „עזרה“ די גרעסטע סקאַנדאַלען מאַכען, איך וועל אין זיין פערײַן די שויבען אויסהאַקען, איך וועל דעם „טאָז“ קיין גאָס נישט לאָ-זען דורכגעהן, איך וועל דעם שטאָדט-פּרעזידענט פון זיין קאַרעטע אַרויס-בעטען, איך וועל שרייען אין די גאַ-סען — איך בין א לעבעדיגע עגונה!-- גיט מיר אוועק מײַן מאַן!...

י. ל-טש.

שאַרפער קאָנפליקט צווישען דער קראַנקען-קאַסע מיט'ן היגען דאָקטוירים-פערײַן.

דער שטרייק פון די היגע דאָקטוי-רים אין דער קראַנקען-קאַסע האַלט-אָן שוין דריי מאָנאַטען און פערשאַרפט זיך מיט יעדען טאָג. צווישען די פער-שידענע סבות, וועלכע האָבען אַרויס-גערופען דעם שטרייק, ווערט צומיינסט אָנגעוויזען אָלס אויף דער גרונד-אורזאַך, וואָס דער דאָקטוירים-פערײַן האָט גע-פאָדערט פרייער אויסוואַהל אויף א דאָקטאָר. מ'הייסט, נעמליך, אַז דער פערזיכערטער, זאָל האָבען, דאָס רעכט אויסצוועהלען זיך דעם יע-ניגען דאָקטאָר, צו וועלכען ער האָט אַמטייגסט צוטרוי.

די אַמביציעזע האַלטונג פון ביידע צדדים האָט דערפיהרט דערצו, וואָס די קראַנקען-קאַסע האָט אַנגאַזשירט נייע דאָקטוירים פון דער פרעמד און אַזוי נאָך איבערגעריסען יעדען קאָנ-טאַקט מיט די היגע דאָקטוירים. אין שייכות מיט דעם ד אָ ז י ג ע ן שריט מצד די קראַנקען - קאַסע האָט זיך ענטוויקעלט אויף דער היגער פּוילישער פּרעסע א לײַדענ-שאַפטליכער בריעף אויסטויש, אין וועל-כער די היגע דאָקטוירים האָבען אַ אקטיווען אנטייל גענומען, און אַרויס-טרעטענדיג שאַרף געגען אזא האַנדלונג געסטעמפּעלט די נייע דאָקטוירים אָלס שטרייק ברעכער. אָלס ענטפער אויף דעם אויסטריט פון איינעם פון די היגע דאָקטוירים, האָט דער „זשיציע—ראַדאָמסקיע“ אין לעצטען נומער פון פאַריגען זונטאָג, אָהגעדריקט א שטאַרק אָנגרייפענדיג אַרטיקעל אויפ'ן אַדרעס פון די היגע דאָקטוירים. אין דעם זעלביגען אַרטיקעל, ווערט אין אַ שאַרפער פאָרם פאָרגעוואָרפען די היגע דאָקטוירים, אַז זיי האָבען שלעכט בעהאַנדעלט די פערזיכערטע פון קראַנ-

קען קאסע מיט'ן דאָזיגען מאָטיוו וואָס א פנים דער „זשיציע" בערעכטיגען די האנדלונג פון קראנקען קאסע און צו ... זעלבער צייט אבווענדען פון זיך ... אויפמערקזאמקייט די פארערונג מען ... הערע דאקטוירים וועגען פרייער אויס-וואהל פון א דאקטאר, וועלכער איז ... אויסדריקליכער ווילען פון יעדען פערזיכערטען אין קאסע. מיר ווילען דא נישט פערטיידיגען די דאקטוירים, אויב זיי האבען ווירקליך בעהאנדעלט די פערזיכערטע ווי פא-ציענטען פון א צווייטער קאטעגאריע, דאן איז עס זיכער איינע פון די גרעס-טע עוולות, און די קאסע האט דערויף געבראכט שוין לאנג רעאגירען, נישט ווארטענדיג ביז'ן אויסברוך פון שטרייק. דאס איז א זאך פאר זיך. די קאסע פון איהר זייט אבער שטעלט אויך אן א יראת שמים פנים'ל און אנגעבענדיג זיך די עולה פון איהרע פערזיכערטע פאר'ן שלעכטען בעהאנדלונג פון די היגע דאקטוירים, האט זי פערגעסען, אז אין היגע פון פאקטישע בע-האנדלונג פאר די פערזיכערטע איז זי אפשר אליין אויך נישט פריי פון פארוואורפען. וויפיל מאהל קומט אין דעם פערזיכערטען צולויפען אין קאסע ביז ער בעקומט א דאקטאר? וויפיל מאהל איז דער פאל, וואס א פערזי-כערטער מוז אוועקגעבען צו האלבע טעג אויף אבצושטיין אין קאסע נאך א דאקטאר און ער קען דעריבער נישט גהן צו דער ארבייט און צוליעב דעם אפשר, היזק האבען א טהייל פון זיין ארבייט'ס לוין. ווי הייסט אזא בעהאנ-דלונג? איז אפשר אזא בעהאנדלונג א בעסערע, ווי די, וואס פאר פאציענטען פון דער צווייטער מדרגה?

נאך א זאך: די קראנקען-קאסע אלס א אינסטיטוציע, וואס אין איהר איי-גענטליכען תוך, איז זי דאך א סא-ציאלע קערפערשאפט, בעשאפען הויפט-זעכליך פאר די לעבענס-אינטערעסען פון די ארבייטער-מאסען, און אלס אזעלכע דארף זי דאך זיין דורכגע-דרינגען מיט'ן דעמאקראטישען גייסט, זיך צופאסענדיג צו די פערלאנגען פון איהרע מיטגלידער, וועלכע ברויכען דאך זיין אויטאנאם בערעכטיגט לכל הפחות אין דעם פאל, ווען עס האנדעלט זיך וועגען זייער אייגענעם געזונד. וואס איז, אלזא, דער תמצית וואס די קאסע האט זיך איינגע'עקשנ'ט נאכצוגעבען די פאדערונג פון די היי-גע דאקטוירים בנוגע דער פרייער סוואהל אויף א דאקטאר מצד דעם קאסע פערזיכערטען? צי דען ווייסט נישט די קאסע-פערוואלטונג, אז אין דער מעדיציאנאלער הייל-פראקטיק שפילט נישט ווייניגער ראליע דאס צוטרוי-גלויבען פון קראנקען צום דאקטאר, ווי די פערשריבענע ארצטליכע הילף גופא?

מיר זיינען דעריבער אין דער מיי-נונג, אז אויסער דער סיבה, זע-נען אפשר פאראן אויך אנדערע אומשטענדען, וועלכע האבען אויף אזוי פיל אנגעצייגען די לאגע. מיר וואלטען דעריבער זעהר צופרידען גע-ווען אויסצוהערען די מיינונגען פון ביידע צדדים, כדי מיר זאלען אימ-שטאנד זיין צושאפען זיך א גענוי בילד וועגען דער געשאפענער, זעהר קאמפליצירטער לאגע. ב. צוויג.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

די אקטען פון די רבנים וואהלען זענען פון דער קעלצער וואיעוואדסטווא שוין איבערגעשיקט געווארען אין בילדונגס-מיניסטעריום אין ווארשא.

די „זיכערע" ערוואהרטונג פון ה' קעסטענבערג'ס אנהענגער אויף א פעראָרדנונג וועגען סקאסירען די רבנית וואהלען — אונגעהויערע איבערראשונג אין פרייטאג'דיגען טאג — די ידיעה אין „ראדאמער-קעלצער לעבען" וועגען דער געשאפענער לאגע געמאכט אין שטאדט א גרויסען רושם

דורך דער צייט, זינט די רבנים-וואהלען זענען פארגעקומען, האט די שטאדט שוין איבערגעלעבט פערשידע-נע פיבערדיגע שטימונגען, נישטא די וואך מ'זאל נישט אונטערטראגען פער-שידענע שמועות, אדער גלאט לעגענ-דארע קלאנגען, וואס זענען געשטיצט אויף שקר און בלאף. צווישען אט די פאנטאסטישע קלאנגען געפינט זיך אבער, צייטענווייז, א געוויסער קערן אמת, ווייל א פאקט איז, אז ה' קעס-טענבערג שטעהט נישט אן און פרובט זיינע כחות אין אלע אמטליכע אינס-טאנצען. קוים האט דער ראדאמער סטאראסטא בעשטעטיגט די רבנים וואהלען און נישט אין אכט גענומען די אנקלאגעס אין רעקורסען פון ה' קעסטענבערג, האט ה' קעסטענבערג פונדעסטוועגען נישט פערלוירען די האפנונג און אנגעווענדעט זיין אויפ-מערקזאמקייט אין דער קעלצער וואָ-יעוואודסטווא, וואוהין די וואהל-פאפי-רען זענען פון דער היגער סטאראסטווא איבערגעשיקט געווארען צום בעשטע-טיגען, און וויסענדיג גוט, אז די קעלצער וואיעוואודסטווא איז אין דער הינזיכט פון כשר'ען, אדער פסל'ענען די וואהלען, די לעצטע אינסטאנץ, האט זיך ה' קעסטענבערג שטארק געשטארט אויסצווייזען דארט אז די דורכגעפיהרטע וואהלען פון דער גמינע ענטשפרעכען נישט די לעגאליטעט און דארפען דעריבער גע-פסל'ט ווערען.

עס איז ביז'ן היינטיגען טאג נישט בעוויסט פון וואנען ס'האבען זיך גע-נומען די ידיעות, אז ה' קעסטענבערגס רעקורס האט אין דער וואיעוואודסטווא געפונען א אבקלאנג אויף אזוי ווייט, אז ס'האט שוין זאגאר געהאלטען דערביי, אז די וואהלען, אדער זיי זאלען סקאסירט ווערען, אדער אויף זיי זאל ארויסגעגעבען ווערען א „זאטשימאניע". אזעלכע ידיעות האבען א גאנצע פא-ריגע וואך ארומקורסירט איבערן שטאט אבער קיינער האט זיי נישט צוגעגע-בען קיין בעזונדערען ווערטה. ערשט ארום דאנערשטאג, פרייטאג, ווערט מען דאך געוואהר, אז די ידיעות ענטהאלטען אין זיך עפעס און די גאנצע שטאדט ווערט מיט א מאהל געוואלדיג דערנערווירט און בעאונרוהיגט.

אינזער צייטונג ברענגט די ידיעה וועגען דער מעגליכקייט פון סקאסירען די וואהלען מיט גרויס פארזיכטיגקייט און בעמערקט דערביי, אז טראץ דעם אלעם, דארף מען זיך צו די דאָזיגער ידיעה פערהאלטען אין רעזערוו, ווייל זי איז נאך נישט בעשטעטיגט און

ברויך נאך קאָנטראָלירט. ווערען און ווי

ס'האט זיך דערנאך ארויסגעוויזען האט אונזער אנמערקונג געהאט א ממשות'-דיגע בעדייטונג, די קלאנגען, ווי ס'האט זיך דערנאך ארויסגעשטעלט, זענען ענטשטאנען אויף'ן יסוד פון ספיקות, אז די וואהלען האלטען ביי קוועסטיאָנירט ווערען. אבער אויך די מורא איז איבעריג... פארגאנגענער שבת'דיגער טאג איז געווען דער דעצי-דירענדע מאמענט און דאמאלס האט געזאָלט ענטשיידען ווערען, צי די וואה-לען ווערען בעשטעטיגט, אדער אויף זיי איז גילטיג א „זאטשימאניע".

אין צווייטען פאל, וואלט אויסגעקו-מען די גמינע צו מאכען א רעקורס צום העכסטען טריבונאל. דאס איז דערפאר ווייל, ווי שוין אויבען גע-זאגט, איז די קעלצער וואיעוואוד-סטווא דער צווייטער און לעצטער אינ-סטאנץ. דאס מיניסטעריום קען נאר בעשטעטיגען דעם קאנדידאט אלס רב, דאגעגען דאס פעסטשטעלען, צי די וואהלען זענען כשר, אדער נישט, דאס געהערט אויסשליסליך צום וואיעוואדא, וועלכער איז אין דעם פאל די לעצטע אינסטאנץ. ווי עס איז צו זעהן איז קיין וואונדער נישט וואס די שטאדט האט זיך דעם פריי-טאג און שבת געפונען אונטער גע-שפאנטער ערוואַרטונג און אונגעדול-דיגע נערוואזיטעט. אזא אטעם-פער-האפענדע שטימונג האט אבגעהאלטען ביז שבת 12 א זייגער ביי טאג, דא-מאלס ווערט מען געוואהר, דאס

אין לעצטען מאמענט

שבת, ווען ס'האט געברויכט געשעהן די דעציזיע אין קעלץ, איז אנגעקומען א טעלעפאנאגראם פון בילדונג'ס-מיניס-טעריום, אין וועלכען דאס מיניסטער-יום פאָדערט ארויס אלע וואהל-אקטען. אין זעלבען טאג זענען פון דער וואָ-יעוואודסטווא די אקטען איבערגעשיקט געווארען אין מיניסטעריום. אזוי ארום האט זיך געשאפען א לאגע, אז די דע-ציזיע וועגען די וואהלען גופא וועט ארויסגעטראגען ווערען דירעקט דורך דעם מיניסטעריום.

ס'איז כדאי צו דערמאנען, אז דאס איז פון די איינצעלנע פאלען אין דער אדמיניסטראטיווער פּראצעדור, ווי דאס מיניסטעריום נעמט איבער צו ערלעדי-גען א ענין אהן דער דעציזיע פון דער צווייטער אינסטאנץ. א עהנליכער פאל האט פאסירט אין פּיעטש פון כעמאַ-שאיוער רבנות, וואו דאס מיניסטער-יום האט געענדערט די דעציזיע פון ביידע אינסטאנצען און דער טריבונאל האט מסכים געווען מיט'ן מיניסטעריום אונד גלייכצייטיג האט דער טריבונאל ערקלערט, אז דאס מיניסטעריום אלס איבערזיכט'ס מאכט האט דאס רעכט צו ענדערען די דעציזיע פון דער צוויי-

טער אינסטאנץ.

אין איצטיגען פאל, ווען דאס מיניסטעריום וועט ענטגילטיג דעצידירען דעם ענין, וועט די אנקלאגע (קעסטענבערג'ס, אין פאל ווען ער וועט עס טהוען) אין טריבונאל אריין שוין געווענדעט ווערען געגען מיניסטעריום.

ביי די אנהענגער פון ה' קעסטענבערג האט א גאנצען פרייטאג'דיגען טאג די פאנטאזיע געארבייט אויף אלע כלים און אלע קלאנגען, וואס זיי האבען ארום געלאזט האבען געהאט א געוואונשענעם אבזאץ געביעט, מחמת דער עולם האט גישט געהאט א קלארען בעגריף וועגען דער ענטשטאנענער סיטואציע. יעצט, לויט אונזערע אויספיהרליכע אויפקלערונגען, איז די לאגע אריבער אין דער לעצטער פאזע און ס'איז צו ערווארטען, אז די ענטשיידונג וועט קומען אין דער קורצסטער צייט אין דעם ענין.

פאליציי-פעראָרדנונג אבצורוימען דעם וואעל-פלאץ פון די יודישע הענדלערקעס

אזוי נאך דראָט צעהנדליגער יודישע פאמיליעס צו פערלירען זייער ברויט, באלדיגע אינטערווענץ פון די יודישע ראטמענער און ס'חרים—פעראיין איז דריגענד נויטיג.

לעצטענס האט די פאליציי פעראָרדענט, אז אלע מארק הענדלערקעס, וואס שטעהען אינטערן פרייען הימעל אויפ'ן וואעל און פיהרען דארט זייערע קליינע מסחרים, ווי מיט ירקות און אנדערע קלייניגקייטען, דאס זיי זאלען במשך פון דער שנעלסטער צייט אברוימען דעם פלאץ און אויפהערען דארט נעבעליך צופירען זייער האנדעל. אזא ענגליכע פעראָרדנונג איז אויך ארויסגעגעבען געווארען אויף די אייגענטימערס פון די מהל-בודקעס אויפ'ן וואעל, וועלכע פיהרען דעם האנדעל — נישט קוקענדיג וואס זיי האבען בודקעס - צומיינסט אויף דעם אנגעוויזענעם בעשטימטען פלאץ אין דרויסען פאר'ן גבול. אויך זיי ווערט דורך דער פעראָרדנונג פערבאטען צוהאנדלען פאר'ן געוועלב אוןטער'ן פרייען הימעל. פערשטעהט זיך דאס אזא פעראָרדנונג האט אנגעמאכט א שטארקן מהומה צווישען די בודקעס סוחרים, ווי אויך צווישען די מארק שטעהערס און זיי האבען אנגעהויבען אינטערווענירען אין דער פאליציי, מטענה דיג, אז זיי פיהרען דארט זייערע מסחרים מכמה שנים און זיי צאהלען אב פון ארט שטייער פאר'ן מאגיסטראט. די בודקעס-סוחרים האַבען מאטיווירט, אז דער עיקר איז זייער האנדעל אנגעוויזען אויפ'ן שטיקעל ארט אין דרויסען פאר'ן געוועלבן; אז די בודקע איז גאר אויף אריינצולעגען סחירות אויף ביינאכט און אז דער מאגיסטראט האט זיי פערדינגען דעם דרויסענדיגען פלאץ צוזאמען מיט דער בודקע. די אלע מאטיווען ווערען אבער ווייניג אנערקענט דורך די פאליציי, וועלכע האלט זיך שטרענג אין איהר ארויסגעגעבענער פעראָרדנונג.

די טעג איז אויפ'ן ארט אראבגעקומען א קאמיסיע פון עטליכע פארשטעהער פון דער פאליציי און מאגיסטראט און בעקוקענדיג זיך גענויער מיט דער לאגע, געקומען צו א הסכם אז די גאנצע פראגע געהט איבער אין רשות פון מאגיסטראט צו דעצידירען, ס'איז אלזא דער חוב פון סוחרים-פעראיין, ווי אויך פון די יודישע ראטמענער תיכף אנצונעמען שריט ביי דער קאמונאלער מאכט, צו-זוירקען אז די גזרה זאל בטל ווערען. ווארום אויב די פעראָרדנונג זאל אריין אין קראפט, דאן בלייבען צעהנדליגע יודישע ארימע פאמיליעס אהן עקזיסטענץ און פערלירען גענצליך זייערע פרנסית.

פון שניידער מייסטער פעראיין.

אינ'ם פעראיין פון די היגע שניידער-מייסטער, איז לעצטענס צו בעמערקען א לעבהאפטע בעוועגונג אויף אלע געביעטען פון פראפעסיאנעלען לעבען. צווישען די פערשידענע וויכטיגע אויפגאבען, האט דער פעראיין בעזונדערס זיך געשטעלט אלס ציל צו שאפען א קאסע אויף געגענזייטיגער הילפס־הילף פאר די ארבייטלאָזע מיטגלידער.

אויף דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג פון פעראיין, וואס איז פארגעקומען פאריגע וואך אין האנדווערקער-קלוב זענען בעהאנדעלט געווארען פראגען, וואס זענען נוגע עטייערען, דער הילפ'ס-קאסע און דער קאאפעראטיוו פון רויה-שטאפען. דער פארזיצענדער, ה' משה רובינשטיין האט אויף דער פערזאמלונג אנגעגעבען א בעריכט וועגען דער אינטענסיווער טהעטיגקייט פון דער פערוואלטונג. ה' רובינשטיין ווייזט אן אויף דעם פאקט, וואס די שניידער-מייסטער האט מען געשטעלט ריעזיגע שטייערען און נאר א דאנק דער אונאויפהערליכער אינטערווענץ פון דער פערוואלטונג איז געלונגען צו פועל'ן, מ'זאל די רעקורסען נעמען צו בעטראכטען. וואס אנבעלאנגט דעם קאאפעראטיוו, ערקלערט ה' רובינשטיין אז דאס איז פיל אבהענגיג פון דער ווארשאווער צענטראלע, ווי אויך פון די אמעריקאנער סובסידיעס, אבער דאס וועט, האפענטליך, געשאפען ווערען אין דער נאהנסטער צייט.

אין דער פראגע פון דער הילפ'סקאסע, זאגען זיך ארויס די ה"ה: רובינשטיין, העלפאנט, ראזענבוים און בליכער, אז דאס איז א לעבענ'ס-נויטווענדיגקייט פאר'ן פעראיין, וועלכער דארף, אויסמיידענדיג אויסערליכע שטיצעס, זיך קענען העלפען נאר פון אייגענע גראשענס. עס ווערט אנגענומען, אז דער אבצאהל פאר דער הילפסקאסע ברויך זיין 2 זלאטעס מאנאטליך.

דער מילייציצער רב ארגאניזירט א „חרם" אויפן ראדאמער רבנות.

ס האבען זיך פעישפרייט קלאנגען, אז דער מילייציצער רב זאל האבען פונאנדערגעשיקט צו א רייהע רבנים אין פוילען א קול קורא, אין וועלכען ער רופט א חרם און אבר'ט דעם יאראסלאווער רב צו פערנעמען דעם כסא רבנות אין ראדאם. לויט די זעלבע קלאנגען זאל דער קול קורא זיין פול מיט ולזולים אויפ'ן אדרעס פון יאראסלאווער רב. אזוי למשל זאל זיך צווישען אנדערע דראסטישע שטעלען אויך געפונען דער אויסדרוק „ימח שמו"

דער מילייציצער רב בעט די רבנים צו סאלידאריזירען זיך און אונטערשרייבען זייער הסכמה אויף זיין קול קורא.

דער ווארשאווער ראבינאט בעשטעהט און איז מסכים אויף א דין תורה צווישען דער היגער קהלה מיט ה' קעסטענבערג, דער מילייציצער אבער קאן נישט איינגעהן דערויף און פערלאנגט רק א חרם.

רעוויזיע אין גמינע.

פון היינטיגען מאנטאג ווערט דורך דער היגער סטאראסטווא דורכגעפיהרט א רעוויזיע אין דער יודישער גמינע די רעוויזיע זאל שטאמען אויפ'ן יסוד פון נייע אנקלאגעס, וואס ה' לייבוש מענדיל זילבערשטיין האט אריינגעטראגען אויף דער קהלה פערוואלטונג.

די קרן—היסוד אקציע אין ראדאם.

די אקציע פאר'ן קרן-היסוד אין אונזער שטאדט דויערט ווייטער. די רעזולטאטען פון דער ביז־יעצטיגער ארבייט, זענען צופרידענשטעלענד אין בעווייזען, אז דאס נאציאנאלע בעוווואוסטזיין איז גאנץ שטארק ביי דער ראדאמער אידישער בעפעלקערונג — די עסקנים, וואס נעמען אנטייל אין דער אקציע, בעשטעטיגען, אז אומעטום בעגעגנען זיי א ווארימע בעציהונג אלע דעקלאראנטען, וועלכע זענען בעזוכט געווארען. האבען זייער חיוב ערפילט און בעגייט זייערע התחייבות'ען לגבי ארץ-ישראל.—

די אירישע בעפעלקערונג אין ראַדאם, האט פאר'איאה'ען פערנומען א בכבוד'ען ארט אין דער טאבעלע פון די הכנסות פון קרן—היסוד. מיר האָפען, אז אויך היי-יאהר, וועלען די ראדאמער זיך אויסצייכענען מיט זייער איבערגעגעבנהייט און אפפערוויליגקייט לגבי אונזער לאנד און וועלען נישט פערשעמען דעם כבוד און דעם פרעסטיזש פון אונזער קהלה.-

פון ספארט.

ר. ק. ס. — בר-כוכבא 1:6 (1:4)

(ל.) פאריגען שבת האבען די אויבענדערמאנטע צוויי מאנשאפטען געשפיעלט א פריינדשאפט'ס מעטש. צוליב דעם, וואס דער שיד'ס-ריכטער איז געווען איינזייטיג, ווי אויך צוליב דעם, וואס די ר. ק. ס. מאנשאפט האט געשפילט זעהר ברוטאל, איז 10 מינוט פאר'ן סוף אויסגעבראכען א געשלעג און דער שיד'ס־ריכטער איז געווען געצוואונגען איבערצורייסען דעם שפיעל ביים רעזולטאט 6:1 לטובת ר. ק ס.

דער אנוועזענדער עולם, האט אויפן ארט רעאגירט געגען דער טענדענציעזער האנדלונג פון ריכטער, און ביים ארויסגאנג איז בעגליי׳ט מיט אונאו פה׳ענדע אויסרופען: „סענרושא ק.ל.ס".

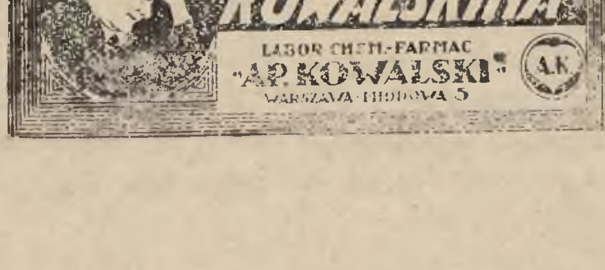

Najs Iniejsze bóle głowy usuwa.

קעלצער אבטיילונג.

צבי מאַשקאָוויץ.

צום קאַמף מיט דער גלייכגילטיגקייט!

אַנ׳אַפּאַטיע הערשט לעצטענס ביי די ברייטע יודישע מאַסען צו אַלעם, וואָס קומט פאָר אין דער יודישער פּאָליטישער און געזעלשאַפטליכער וועלט. אַ אינדיפערענטיזם וועלכער איז פיעל געפעהרליכער פון דעם שטאַרקסטען געגנער.

אַמשטאַרקסטען שפּיגעלט זיך די עקשיינונג אָב אין דער בעציהונג פון די ברייטע מאַסען צום ציוניזם. דער ציוניזם האָט אַ מאָהל אַדורכגעמאַכט אַ קאַמף פאַר זיך, אַ צייט, ווען זיינע געגנער אין דער יודישער גאַס און אין דער אַלגעמיינער וועלט האָבען זיך געמאַהט פון טאָג צו טאָג. אָבער וואָס זעהען מיר היינט? מיר זעהען, ווי אַנטגעגען פון ציוניזם וואַקסט דער ציוניזם זעלבסט האָלט אָב יודען פון פרישע פּאָליטישע נצחונות און דאָס אַלעס איז געשעהען אַ דאַנק די אונערמידליכע אַרבייט פון די ציוניסטישע רייהען, וועלכע זענען פעסטער און שטאַרקער געוואָרען, גראַד דעמאָלס, ווען די אַנטיציוניסטישע אַטאַקע האָט זיך פערגרעסערט. יעצט איז אָבער די לאַגע פון יודישען פּאָליטישען און געזעלשאַפטליכען לעבען בכלל און פון ציוניזם בפרט אַ פּיעל ערנסטערע. ס׳איז שוין נישטאָ קיין געגנער! די פריערדיגע אַקציעס, וועלכע ווערען אונטערגענומען דורך דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע טרעפען שוין מעהר נישט אָן אויף קיין שום ווידערשטאַנד.

אַ גלייכגילטיגקייט בעמערקט זיך ביי די ברייטע יודישע שיכטען צו אַלעם, וואָס קומט פאָר אין דער ציוניסטישער וועלט און נישט בלויז צום ציוניזם, וואָרום יעדע געזעלשאַפטליכע אינציאַטיווע, זאָל זי אַפילו זיין ריכטיג פון דער דרינגליכסטער נויטווענדיגקייט בעגעגנט היינט נישט דעם אַנטערעס מצד דער יודישער בעפעלקערונג ווי אַ מאָהל.

אונזער שטאַרט, וואָס האָט זיך שטענדיג געהאַלטען ביים כלל פון: „שב ואל תעשה", האָט איין איז דעם טאָל געטלאַזען אַ רעקאָרד. אַנהייבענדיג פון דער גרעסטער יודישער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציע ביז צו דער קלענסטער פילאַנטראָפּישער אינסטיטוציע, שלאָפט אַלץ אין אַ לעטאַרגישען שלאָף און דאָס אַלעס איז, אַ דאַנק דער בעציהונג פון גלייכגילטיגקייט, וועלכע האָט בעהערשט די יודישע מאַסען!

צו קענען מיר רוהיג צוקוקען ווי דער געזעלשאַפטליכער און פּאָליטישער חוש פון די יודישע ברייטע שיכטען ווערט וואָס אַ מאָהל מעהר פערטעמפּט? צי געבען מיר זיך אָב אַ דין וחשבון, וואָס פאַר אַ געפאַהר עס דראָהט אונזער נאַציאָנאַל פּאָליטישען קאַמף דעמאָלס, ווען מיר וועלען נישט האָבען אונטער זיך די פעסטע שטיצע אין אונטערשטיצונג פון די ברייטע פאָלקסמאַסען?

ס׳איז שוין באמת די העכסטע צייט, אַז די אָנפיהרער פונ׳ם יודישען פּאָליטישען נאַציאָנאַלען לעבען אין פוילען, זאָלען זיך פערטראַכטען איבער די סיבות, וואָס האָבען געבראַכט צום איצטיגען צושטאַנד, בכדי זי געפאַהר צו בעזייטיגען.

SKLADY TOWAROWE
A. Zagajski i S-wie
w KIELCACH ul. Karczowska 9 telefon № 5.
magazynują:
w swoich nowowybudowanych magazynach wszelkie towary na dogodnych warunkach.

„DYNAMO"
Kielce ul Sienkiewicza 61
Instalacje Elektryczne
siły i światła z przyłączeniem do sieci Elektrowni Kieleckiej, także
INSTALACJE fabryk, tartaków młynów etc.
Przewijanie Motorów i Dynamo-Maszyn:
sprzedaż żarówek i innych materjałów elektrotechnicznych.
Po cenach Konkurencyjnych.

אלץ צוליב דעם „אמעריקאנער פעטער"

(קליינער פעליעטאָן).

מיט אַ שפּאָגעל נייער בעל—טובה, האָט דער רבונו של עולם אונז מזכה געווען. מיט אַנ׳אַמעריקאַנער אַפּוטרופּס, מיט׳ן „דזשוינט" הייסט עס.

זייט דער ליבעס־ווירדיגער בעל—רחמנות׳דיגער אַמעריקאַנער פעטער האָט אונז אָרימע פוילישע אידען אַרונטערגענומען אונטער זיין „השגחה", איז עפּעס אַ צומישונג געוואָרען אין אונזער מחנה. מיר גייען אַרום ווי אויף אַנ׳„עולם התהו", ווייסען אַליין נישט, וואָס מיט אונז טהוט זיך און וואָס מיר ווילען. יעדער איינער צווישען אונז, אַפילו דער, וואָס האָט כל ימיו איף אונז „אַמעריקאַנער מקבלים" געקוקט מיט אַזאַ מין ביטול אין אונז אָנגערופען „שנאָרער"... — פלייסט זיך איבערצושטייגען דעם אַנדערען מיט זיינע „לויב־געזאַנגען" אויפ׳ן חשבון פונ׳ם אַמעריקאַנער דאָלאַר...

אַנ׳עולם הפוך איז געוואָרען! ווער געדענקט דען נישט די צייטען, ווען צו האָבען אַ ווייטען קרוב אין אַמעריקא, איז געווען אַ פלעק אין דער משפחה און דאָס האָט געשטערט צו מהון אַ לייטישען שידוך מיט אַ קינד. (ווער שמועסט נאָך מיט אַ טאָכטער) און היינט? היינט איז פונקט פערקעהרט, אַז אַ איד וויל טוהען אַ נישט קשה׳דיגען שידוך מיט זיין טאָכטער, שאַצט ער איין דעם חתן איינדן אַ ריין, אַנ׳אַמעריקאַנער קוזינקע פון פיערטען דור... און מיט אַ בעזונדערע גאוה, זיצענדיג בע׳ה חבה׳דיג מיט׳ן פּאָסירראָס ביים טיש, שטעלט ער פאַר זיין צוקונפטיגען מחותן, די פאָטאָגראַפיעס פון זיין שוואָגערס אַ שוועסטער קינד אין טאָראָנטאָ, אָדער אין ניו־יאָרק... אַ גאַנצער מייחס איז ער...

מילא ווי זאָגט די וועלט: „קיינער ווייסט נישט ווען דער שוך קוועטשט"..

נאָר חיוב צו מאָנען וועלטען, אַריינבריינגען אַ כאָאָס אין דער געזעלשאַפטליכער אַרבייט אַלץ צוליב׳ן „דאָלאַר" דאָס, זעהט איהר, פּאַסט שוין נישט פאַר אַריסטאָקראַטישע מענשען מיט ווייסע הענדשקעס.. פאַהרען בעטען שטיצע פון „פעטער דזשוינט", איז שוין כאָר אַ פאַרשטעהער פון אַ רעטונגס־קאָמיטעט, פון וועלכען, ס׳וועלען געניסען בלויז „קבצנים". עבר — ובטל׳ניקעס, דאָס האָט אַ זין פאַר פאַרשטעהער פון פילאַנטראָפּישע און קולטורעלע אינסטיטוציעס, און נאָך אַזעלכע אינשטאַלטען. אָבער קיינמאָהל נישט פאַר אַ פאַרשטעהער פון אַ רעטונגס־קאָמיטעט. פון וועלכען ס׳זאָלען געניסען מענשען פון לייטער מעשפּחה קלאָמקעס א. אז. וו. דאָס הייסט צישפּיל׳דיג..

נאָר דער דאָלאַר האָט אין זיך נעבעך אַזאַ אָנציהענדיגען כח, אַזוי מאָגנעס, אַז ער פערכישופט אַפילו מענשען פון הויכע פענסטער.. זיי ווערען מכלומר׳שט סערוואַנטעלט אין משולחים פון דער אָרימער מאַסע, פון וועלכע זיי זענען כל ימיהם געווען זעהר ווייט... נאָר דאָס אַלץ געשעהט „צוליב דעם אַמעריקאַנער פעטער...

חיים זיעלאָני.

די גרויסע הילפס־אקציע פון דער יודישער קהלה

איבער 10 טויזענד פערזאן בעקומען שטיצע — די קהלה אסיגנירט איבער 27,000 זלאטעס — גרויסע שטיצע פון די ראדאמער לאנדסלייט אין ניו־יארק און קאנאדע — די אקציע בעטראפען ביז 60,000 זלאטעס — געשאפען א „גמלת־חסד" קאסע ביי דער קהלה.

אין היינטיגען נומער אויף דער 11־טער זייט וועלען אונזערע לעזער געפונען א גרויסען דין—וחשבון פון דער ברייטער הילפס—אקציע, וועלכע איז דורכגעפיהרט געווארען דורך די קהלה־פערוואלטונג במשך די חדשים מערץ—אפריל ל. י. מען מוז מודה זיין, אז די דאזיגע הילפס־אקציע, פון וועלכער ס'האבען נהנה געווען איבער 10,000 נפשות און האט בעטראפען ביי 60.000 זל. דארף פערשריבען ווערען אויפ'ן ערשטען נומער פון אקטיוו פון דער אידישער קהלה, וועלכע האט פערשטאנען אין דער שווערער צייט צו ראטעווען טויזענדער נפשות פון הונגער און פערצווייפעלטער נויט.

די הילפס־אקציע איז געפיהרט געווארען אין 2 פעריאדען: פון 4 ביז'ן 28 מערץ, ד. ה. איבער 3 וואכען, הויפטזעכליך פאר ארבייטסלאזע און געליטענע פון קריזיס. פון 1402 פאמיליעס, וועלכע האבען זיך געווענדעט נאך שטיצע, האבען בעקומען 1043 פאמיליעס. די שטיצע האט זיך אויסגעדריקט אין ערטיילען פראדוקטען אין 2 קאטעגאריעס לויט פאלגענדע פארציעס: אויף 1 פערזאן אין משך פון 2 וואכען: 80 דק. מעהל, 80 דק. קאשע 40 דק. בעבלעך, 20 דק. צוקער, 10 ד. קאקוס, קויהלן פון 2־5 קערך; לויט דער ערשטער קאטעגאריע האבן בעקומען 734 פאמיליעס. לויט דער צווייטער קאטעגאריע 309 פאמיליעס, צוזאמען האבען פון דער אקציע נהנה געווען 4750 פערזאן.

אויף דער אקציע האבען געשאנקען פאלגענדע פירמעס:

ש. באקמאן ראדאם 150 קל. מעהל, פרידמאן און גלינקיעוויטש, ראדאם, 111 קל. פערעל־קאשע, פישעל באנקיער, ווארשא 200 קל. פערעל קאשע.

די אקציע האט בעטראפען 12734 זל.

די דאזיגע אקציע איז דורכגעפיהרט געווארען דורך דעם „הילפס קאמיטעט פאר די געליטענע פון עקאנאמישען קריזיס" ביי דער קהלה, וועלכער איז בעשטאנען פון פאלגענדע פערזאנען: ד"ר צונג – פרעזעס. זילבערבערג יונה — סעקרעטאר, קעניגסבערג — פארזיצ. פון דער קהלה־פערוואלטונג, י. פרענקעל, פארזיצ. פון קהלה—ראט, אדוו. ש. מוליער, י. דיאמענט, ה. גוטמאן, ה. וויינטרויב, מ. אייזמאן, ח קארמאן, ה. העלפאנט, מ. לאנגער, ש. קארמאן, מ. ראזענבוים, ש. ציטרין, י. פעלדמאן, ב. האכמאן, ח. ראטבלאט, מ. פרידמאן, מ. י. גירענבערג, נ. גינזבערג, ר. האלצקענער, ג. זיגמאן, ל. פרענקעל, ד"ר שאנדעראוויטש און מ. צוקער.

מיט דער אלגעמיינער אקציע האט אנגעפיהרט ה' דיאמענט, מיט'ן איינקויף און פערטיילונג פון פראדוקטען — ה' מ. לאנגער. ביים פערטיילונג די פראדוקטען האבען נוצליכע ארבייט געלייסטעט פאלגענדע פערזאנען: ס. דיאמענט, ר. גאלדבערג, פ. האכבוים, פ. קויפמאן, ה. האניגמאן, לאנגער, מ. לאנדוי, ר. מעלכיאר, ראזענשטיין און פ. זיידמאן אין די ה"ה לאנגער אין פריד, וועלכע דער קאמיטעט זאגט אויס אויף דעם וועג זיין דאנק פאר זייער טיכטיגער מיטארבייט.

די פסח — אקציע איז געפיהרט געווארען אונטער דער לייטונג פון ה' י. דיאמענט, וועלכער האט ארויסגעוויזן אונערמידליכע לייסטונגן און איבערמענשליכע אנשטרענגונגען ביים דורכפיהרען די דאזיגע גראנדיעזע אקציע.

פון דער פסח—אקציע האבען גענאסען 2402 פאמיליעס, וועלכע האבען בעקומען פראדוקטען לויט 2 קאטעגאריעס. א פארציע איז בעשטאנען פון 1,25 ק. מצות, 8 ד. קאקוס, 25 ד. צוקער, 15 דק. ליכט, 1 ליטער וויין, די ערשטע קאטעגאריע האט בעקומען א גאנצע פארציע, די צווייטע קאטעגאריע — א האלבע פארציע. פון דער פראדוקטען — אקציע האבען נהנה געווען 6509 פערזאן, אויסער דעם האבען 206 בכבוד'דיגע פאמיליעס בעקומען מתן־בסתר אויף א סומע פון 7790 זל. וועלכע איז פערטיילט געווארען דורך א ספעציעלע קאמיסיע פון די ה"ה י. קעניגסבערג, י. דיאמענט, ה. וויינטרויב און ח. קארמאן.

די אקציע האט בעטראפען 27,018,83 זל. און איז געדעקט געווארען טיילווייז דורך די קהלה—22,000 זל. און טיילווייז דורך אמעריקאנער סובסידיעס פון „ראדאמער רעליעף" אין ניו־יארק — 2700 דאלאר, פון „דזשוינט"—500 דאלאר, פון די ראדאמער לאנדס־לייט אין קאנאדע — 50 דאלאר, אויסער דעם איז געזאמעלט געווארען אין שטאדט „מצות—חטים" – 2354,80 זל.,

די פירמע „מאנישעוויטש" האט געשאנקען אויף דער אקציע 240 קילא מצות; דער אינדוסטריעלער ה' סאמועל אדלער האט געשאנקען ווערטה—פאפירען אין ווערטה פון 345 זל.

אויסער דעם האט די קהלה פערזארגט מיט פסח'דיגע פראדוקטען 37 קראנקע אין אידישען שפיטאל, 30 ארעסטירטע אין תפיסה, 15 בחורים פון דער ישיבה און ארגאניזירט א פסח—קוך פאר 68 אידישע סאלדאטען. דאס שפיטאל האט בעזארגט די ה"ה אדלער און וויינטרויב, די תפיסה — ה' ש. קארמאן, די סאלדאטען — קוך ה' ש. ציטרין די אקציע בעטראפן 3223.49

פון דער גאנצער הילפס — אקציע האט די קהלה צודעקען כמעט א העלפט הוצאה פון די סומעי, וועלכע זענען פרעלימינירט אויף דעם צוועק אין ביודזשעט פאר'ן לויפענדען יאהר. לויט דעם ענטגילטיגען בילאנס ווי'ט נאכ'ן בעשטעטיגען דעס ביודזשעט און איינפליסען פון עטאט־געלדער בלייבען א סומע פון 11,247 זל. וועלכע שטאמט דערפון, וואס די קהלה האט דערוייל זיך בענוצט מיט די אמעריקאנער געלדער. די דאזיגע סומע איז לויט'ן בעשלוס פון דער קהלה־פערוואלטונג און ראט בעשטימט געווארען אלס גרונד—קאפיטאל פאר א גמלת־חסד—קאסע, וואס איז שוין בעשאפען געווארען ביי דער קהלה —

אבגעבענדיג א יישר—כוח דער קהלה פאר'ן דורכפיהרען אזא גראנדיעזע הילפס — אקציע פון פילאנטראפישען כאראקטער, ווילען מיר אויסדריקען די איבערצייגונג, אז די קהלה וועט די ניי—געשאפענע אינסטיטוציע פון קאנסטרוקטיווען כאראקטער ווי אמשנעלסטען ארגאניזירען און מיטווירקען צו לינדערען די הערשענדע נויט צווישען די ברייטע אידישע מאסען.—

וועלכע נומערן האבען געווינען אין ראדאם

אויף דער פאנטען־לאטעריע פון אקסיליום יודאיקום אקאדעמיקום?

די ראדאמער אבטיילונג פון דער געזעלשאפט .A. A J איז מודיע, דאס פאלגענדע נומערן האבען געווינען אין ראדאם אויף דער פאנטען־לאטעריע, וועלכע איז ערשט נישט לאנג איינגעאיידענט געווארען דורך דער זעלבער געזעלשאפט.

די נומערן זענען:

11636, 11654, 11645, 11603, 11542,
11514, 11746, 11742, 11716, 11672,
11662, 11681, 11810, 11785, 11783,
11758, 11749, 11829, 11825, 11824,
11823, 11821, 11954, 11920, 11877,
11871, 11862, 14085, 11998, 11988,
11982, 19091.

די ראדאמער אבטיילונג פון א. א. י. מאכט גלייכצייטיג בעקאנט, אז אויף אבנעמען די געווינענע פאנטען, דארף מען זיך ווענדען דינסטאג און דאנערשטאג פון 7 ביז 9 נ. מ. צום ה' מ. בלומאן, לובלינער 23, ביז'ן 1 טען ווזשעשיען.

אין פאל ווען די פאנטען וועלען נישט אבגענומען ווערען ביז'ן אוגעוויזענעם טערמין, דורך דער בעטרעפענדער פערזאן, דאן ווערען די פאנטען דאס אייגענטהום פון „אקסיליום" און גערען לטובת דער זעלבער געזעלשאפט.

רעפערטואר פו' יודישען טעאטער

היינטיגען שבת צונאכט ווערט דורך דער יודישער טרופע אויפגעפיהרט צום ערשטען מאהל אין ראדאם „די קעניגן פון דער לופט", זונטאג געהט „א ווינקעל אין ניו־יארק". די טרופע גרייט זיך קירצליך אויפצופירען די בעוואוסטע שלאגער אפערעטע „קאווקאזער ליבע".

לעמאניאדע פאבריק „ראדאמיאנקא" איבערגעגאנגען אלס אייגענטהום צו א איד.

די פוילישע לעמאניאדע־פאבריק „ראדאמיאנקא" איז אפגעקויפט געווארען דורכ'ן היגען יודישען איינוואהנער שלמה גאטליב, וועלכער האט די לעמאניאדע־אויסארבייטונג פילטאכיג פערבעסערט און אויסגעפיינערט. דאס וואסער איז דיפטילירט אין זעהר אנגענעם צום טרינקען.

Przezorna gospodyni używa tylko mydła

„Jeleń-Schicht"

Tanie przez swą wydajność

Zakłady Przemysłowe
Pierwszej Spółki Garbarskiej
„NOWOŚC" w Radomiu
Sp. Akc.

Niniejszym komunikują, że bocznica przy ul. Lubelskiej Nr. 100, oraz składy Warrantowe zostały uruchomione.

Przyjmujemy na skład wszelkiego rodzaju towary, jak również załatwiamy wszystkie czynności, związane z ekspedycją w kraju i zagranicę.

Uprzejmie prosimy o skierowywanie do nas towarów, adresując na liście przewozowym: **Bocznica Garbarni „NOWOŚĆ" — Radom.**

Poczta Radom, Lubelska № 100
Telefon № 300.

Kino „CZARY" w Kielcach

Sensacja nad sensacjami! 12 aktów w jednym programie! Kobiecy **Harry Peel** urocza amerykanka **Pearl White** w potężnym filmie sensacyjno awantur. *W podziemiach drapacza nieba*

Skład Komisowy
T-wa „GALICJA" Sp. Akc.
w KIELCACH, ul. Warszawska 9, telefon № 5
poleca:
naftę, benzynę, oleje maszynowe, samochodowe i gazowe wszelkich gatunków, smar do wozów (żółty i czarny) oraz Towotte na dogodnych warunkach.
Zamówienia przyjmuje się też przez telefon № 5.

גארטען „ŁOBZOWIANKA"
ראדאם, פלאץ 3-ער מאי 4.
יעדען אווענד
א קאנצערט
ארקעסטער פון 72 פ. פ. איינגאנג פריי.

USUWA POT I NIEMIŁĄ WOŃ
RĄK, NÓG i PACH
Fabryka przetworów chemiczno-farmaceutycznych - Ap. Kowalski •
Warszawa, Miodowa 5

יעדע ווירטין דארף וויסען,
אז די מעטאלעס צו פוצען
„JAŚNIEJ SŁOŃCA"
גיט צו די פאדלאגעס, כאמאצקעס און לינאלעאום א שעהנעם
און לאנגדויערהאפטיגען גלאנץ, און בענוצען זיך מיט בערשטען:
Jaśniej Słońca
פערטרעט אייל-פארב, פארבט ווייסע פאדלאגעס און מעבעל
פון א שעה אויף די פארבען:
מאכאגאניווע און טונקעל ארזשעכאווע
פרובט און איהר וועט זיך איבערציגען.
פערקויף אין אלע סקלאד אפטעקעס, זייף און פארב געשעפטען.
Fabryka przetworów techno chemicznych
„MARY" Warszawa, (Sielce) Zajączkowska 9. Tel. 419.69

—הערען און דאמען!—
פערלאנגט נאר די בעסטע שוה-פאסטע
„MARY"
ווער ס'האט נאר איינמאהל פרובירט
האט זיך איבערציינט, אז די בעסטע שוה-פאסטע
איז נאר „MARY"
וואס מאכט בעקוועם און ווייך די לעדער און פערשאפט
א הערליכען שפיגעל—גלאנץ.
Fabryka przetworów techno-chemicznych
„MARY" Warszawa (Sielce) Zajaczkowska 9. tel 419.69

דין וחשבון

פון דער סאָציאַל-פילאַנטראָפּישער טעטיגקייט פון דער אידישער קהלה אין ראַדאָם במשך די חדשים מערץ-אַפּריל 1926 י.

הכנסה:

1. סובסידיום פון דער אידישער קהלה

אויף אַרבייטסלאָזע — — — 3.000 זל.
„ פּסח-שטיצע — — — 22.000 „
„ א קיך פאַר סאָלדאַטען, אַרעסטירטע —
און שפּיטאָל —2 896,34 „ 27896, 34

2. שטיצע פון ראַדאָמער רעליעף פון ניו-יאָרק

דעם 8/2—26 200 דאָלאַר צום קורס 7,25 זל. 1.450 „
„ 10/2 „ 300 „ „ „ 7.28 „ 2.184 „
„ 1/3 „ 1000 „ „ „ 7 63 „ 7 630 „
„ 25/3 „ 1200 „ „ „ 7 90 „ 9 480 „ 20744

3. שטיצע פון „דזשוינט“

דעם 29/3—26 500 דאָלאַר צום קורס 7.90 „ 3.950 „ 3950

4. שטיצע פון ראַדאָמער לאַנדסלייט אין קאַנאַדע.

דעם 5/5—26 20 דאָלאַר צום קורס 10.30 „ 206 „
„ 31/5 „ 30 „ „ „ 11.20 „ 236 „ 542

5, זאַמלונג פון נדבות „מעות-חטים“ „ 2.354.80 „ 2354. 80

6. נדבה פון ה׳ סאַמועל אדלער /וועבסטער — פּאַסירען פון דער שטאָדט ראַדאָם אויף 1500 רובל צום קורס 23 זל.-100 ר./ 345 „ 345.

7. חזרה פון פערקויפטע 1066 קילאָ מצות צום נידריגען פרייז 70 גראָשען א קילאָ. (נאָרמאַלע פרייז 1.55 — א קילאָ) 746 „ 746. 20

56578 34.

בעמערקונג: די דאָלאַרען זענען געטוישט געוואָרען אין „באַנק פּאָלסקי“, לויט׳ן אָפיציעלען קורס.

הוצאה:

1) הילפס — אַקציע פאַר אַרבייטסלאָזע און געליטענע פון עקאָנאָמישען קריזיס. (4 — 28 מערץ 1926)

פערטיילט פּראָדוקטען:

מעהל 3297 פערזאָן צו 80 דק. — 2637,60
1459 „ „ 40 „ — 583,60
צוגאַב אויף 1 קופּאָן אַנשטאָט קאַשע 0,40
3221,60 ק. בעטרעפט 2,149 81 ז.

קאַשע 3297 פערזאָן צו 80 דק. — 2637,60
1459 „ „ 40 „ — 583,60
3221,20 „ „ 1,391,90 „

בעבעלעך 3297 „ „ 40 „ — 1318,80
1459 „ „ 20 „ — 291,80
1610 60 „ „ 771,40 „

צוקער 3297 פערזאָן צו 20 דק — 659 40 ק.
1459 „ „ 10 „ — 145,90 „
805,30 „ בעטרעפט—1,187 ז.

קאַקוס 3297 „ „ 10 „ — 329,70 „
1459 „ „ 5 „ — 72,95 „
צוגאַב אַנשטאָט אַנדערע פּראָדוקטען — 3,00 „
405,65 „ „ 1,668,19 „

קייהלען 976 פאַמיליעס (פון 2 ביז 5 קצרך) 20150 „ „ 5,566— „
12,734,30 ז.

2. הילפס-אַקציע פאַר אָרימע אויף פּסח (פון 29/3 6/4 ה. י.)

פערטיילט פּראָדוקטען:

מצה 2402 פאַמיליעס (פון 50 דק. ביז 13,75 ק.)
8641,25 „
פאַר דער סאָלדאַטען-קיך 554 „
„ די אַרעסטאַנטען 301,95 „
„ די ישיבה — בחורים 25,00 „
„ יתומים — הויז 220 — „
„ איינצעלנע פּערזאָנען — 20 „
9762.20 „ בעטרעפט 14,228,54 ז.

קאַקאָס 4016 פערזאָן צו 8 דק. 321,28 „
2493 „ „ 5 „ 124.65 „
445 93 „ „ 1,719,09 „

צוקער 4016 „ „ 15 „ 602.40 „
2493 „ „ 10 „ 249,30 „
851,70 „ „ 1,229,20 „

ליכט 1300 פאַמיליעס צו 15 דק. 100 ק בעטרעפט 102 50 „

וויין 1110 „ „ 1 „ ליטר 1110 ליטר.
266 „ „ 1/2 „ „ 133 „
1243 „ „ 1,949,50 „

פערטיילט געלד-שטיצע:

19 פאַמיליעס צו 20 זל. 380 זל.
107 „ „ 30 זל. 1.200 „
76 „ „ 50 „ 3.800 „
4 „ „ 100 „ 400 „ 7.790 „
27,018,83 „

3. אַקציע פון פערזאָרגען אינסטיטוציעס מיט פּסח׳דיגע פּראָדוקטן

שפּיטאָל:

בעזאָרגט 27 קראַנקע מיט געהעריגע שפּייזען בעטרעפט 360,30 זל.

תפיסה:

בעזאָרגט 30 אַרעסטירטע צו 3 סעודות טעגליך „ 847,40 „

סאָלדאַטען-קיך

בעזאָרגט 68 סאָלדאַטען „ 3 „ „ „ 1,688,64 זל.

ישיבה:

בעזאָרגט 15 בחורים „ 327,94 „
אַדמיניסטראַציאָנס—קאָסטען „ 2,354,38 „
איבערגעבליבען „ 11,247 „
„ 56,578,34 „

לידברי דגני יעקב יוסף (קורמן)

בבואו בברית הנשואין את הכלה

צביה קילר

ברכות מאליפות.

אברהם כלבע.

ל דגני יעקב יוסף (קורמן)

וקילר צביה

ברכות לבבות לבואכם בברית הנשואין תזכו להשיב

את רעיונני הצ ס. בארץ ישראל העוב ת.

דנציגר צבי, אספיס יעקב

לק את נשואו של חב נו ה קר מר

י. קורמן עם בחירת לבבו מ ת צ. קילר

מאחלים לו חיי אשר ועשר.

יוסף קורמן

ויהושע בוים.

צום פארלאבונג פון אונזער חבר

יצחק יוסף צייגפינגער מיט חבר'טע

עדזיע ווייספיס אין פאריז

ווינשען מיר א גליקליכען צוזאמענבונד

און פרייגעס גליק

חבר לייזער דאבראווסקי

עט פרוי.

צו דער האכצייט פון מיין הב'

יוסף קארמאן מיט פרל'

צעליע קיילער

וו נש אך פיעל גליק און צוויגעס

צופרידענהייט.

חיים פייפער.

אונזער ליבע שוועסטער, שוועגערין און מיהמע

אסתר ווייספוס

צו איהר פערלאבונג מיט ה'

יצחק יוסף צייגפינגער,

ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכען צוזאמענבונד.

לייביש ווייספוס

עט פאמיליע.

א הערצליכען מזל-טוב אונזער פריינד

זינדעל נארימבערסקי צו זיין

האכצייט פון זיין טאכטער **עדזשא**

מיט מיין קאלעגע **י. הערשענהארן**

מיר וואונשען דעם יונגען פארל גליק

און צופרידענהייט.

ברוך לאנגער עט פאמיליע.

Z intencji zaręczyn naszej kochanej koleżanki p. **Edzi Wajsfusówny** z p. **Józefem Zeigfingerem** życzymy wiele szczęścia i zadowolenia w nowym etapie życia.

Edzia Zylberberżanka
i Edzia Waksberżanka.

Z intencji zaręczyn. p. **Edzi Wajsfusówny** z p. **Józefem Zejgfingerem** życzymy aby ich droga była usłana kwiatami.

Andzia Zylberberżanka,
Rózia Fuksówna, Dora Tenenbaumówna.

Z intencji zaręczyn p. **Edzi Wajsfusówny** z p. **Józefem Zejgfingerem** życzymy im wiecznej harmonji i szczęścia na ich nowej drodze życia.

Izrael Korman, Chaim Fajfer.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" טעאטער

גאסטראלען פון די פעראייניגטע טרופע פון אידישען ארטיסטען פאראיין אין ווארשע. ——— מיטן אנטייל פון: זאריצקא, שפילמאן, נאכא ראווסקא, סעגאל. מענער: פעלד, באלבירסקי, מאכאראווסקי, גוטמאן שיינער.

נייעס! שבת דעם 31|7 פינקטליך 9 אווענט **נייעס!**

ווערט געשפילט צום ערשטען מאל די גרויסע איירא-פעאישע אפערעטע

די קעניגען פון דער לופט.

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

זונטאג דעם 1–טען 9 אווענד ווערט געשפילט צום 3-טען מאל די זעהר אויסגעצייכנעטע פיעסע אין 4 אקטען מיט א פראלאג פון מ. שווארץ

א ווינקעל אין ניו-יארק

בילעטען פון 60 גראשען ביז 2 זלאט.

די ווייטערדיגע פארשטעלונגען דינסטאג און מיטוואך געגוייצ'ם אין די אפישען, קירצליך ווערט אויסגעפיהרט דער שלאגער פון אלע אפערעטען

„קאווקאזער ליבע"

בילעטען צו בעקומען אין טראפיק און אין טאג פון פארשטעלונג ביי דער קאסע

געשעפטס פיהרער—לייכטער.

בעקאנטמאכונג.

דעם קומענדיגען זונטאג דעם 1 שטערפען 1 א זייגער ביי טאג קומט פאר אין האנדוו. קלוב א **אלגעמיינע פערזאמלונג** פון אלע קצבים. אויפן טאג-ארדנונג שטעהען זעהר וויכטיגע פראגען צו בעטראכטען. ס'איז דער חוב פון יעדען בעזונדער צוקומען אויף דער פערזאמלונג.

די פערוואלטונג פון קצבים—פעראיין

אין ראדאם.

אכטונג!

ווער עס איז דורשטיג און וויל טרונקען, זאל נור טרונקען **לעמאניאדע** און **זאדע וואסער** פון פירמע **„ראדאמיאנקע"**

פון אזעלכע געטראנקען קאן מען באמת הנאה האבען.

צו בעקומען אין אלע גרעסערע געשעפטען. מיט אכטונג:

שלמה גאטליעב

ראדאם דלוגא 15

בעמערקונג: אלע מיינע וואסערען זענען גוט דיסטילירט.

Kino „ODEON“ w Radomiu.

Od 29 Lipca

pierwszorzędny program sezonu

PRAWO OCEANU

w rolach głównych:

Red la Rocque i

Leatrice Logan.

Kino „CORSO“ w Radomiu

היינט און יעדען טאג

ווערט דעמאנסטרירט דער גרעסטע וועלט-שלאגער וואס אילוסטרירט דעם אינטערנאציאנאלען האנדעל מיט לעבעדיגע

סחורות

KOBIETY NA SPRZEDAŻ

אין 10 גרויסע אקטען.

וואטע און וואטעלין

אלע סארטען ביליגער ווי איבעראל

איז ביי דער בעוואוסטער

ביאליסטאקער פירמע

MOZES LIPKES

Białystok, Lipowa 11

די פירמע ארבייט אויך אויס אלע סארטען

וואטאווע דעקע, וועלכע זי פארקויפט זעהר ביליג. עס ווערען אנגענומען קלענערע און גרעסערע באשטעלונגען.

Redaktor i Wydawca Ch. M. Herc

Odbito we własnej drukarni, Radom, Szwarlikowska 20.